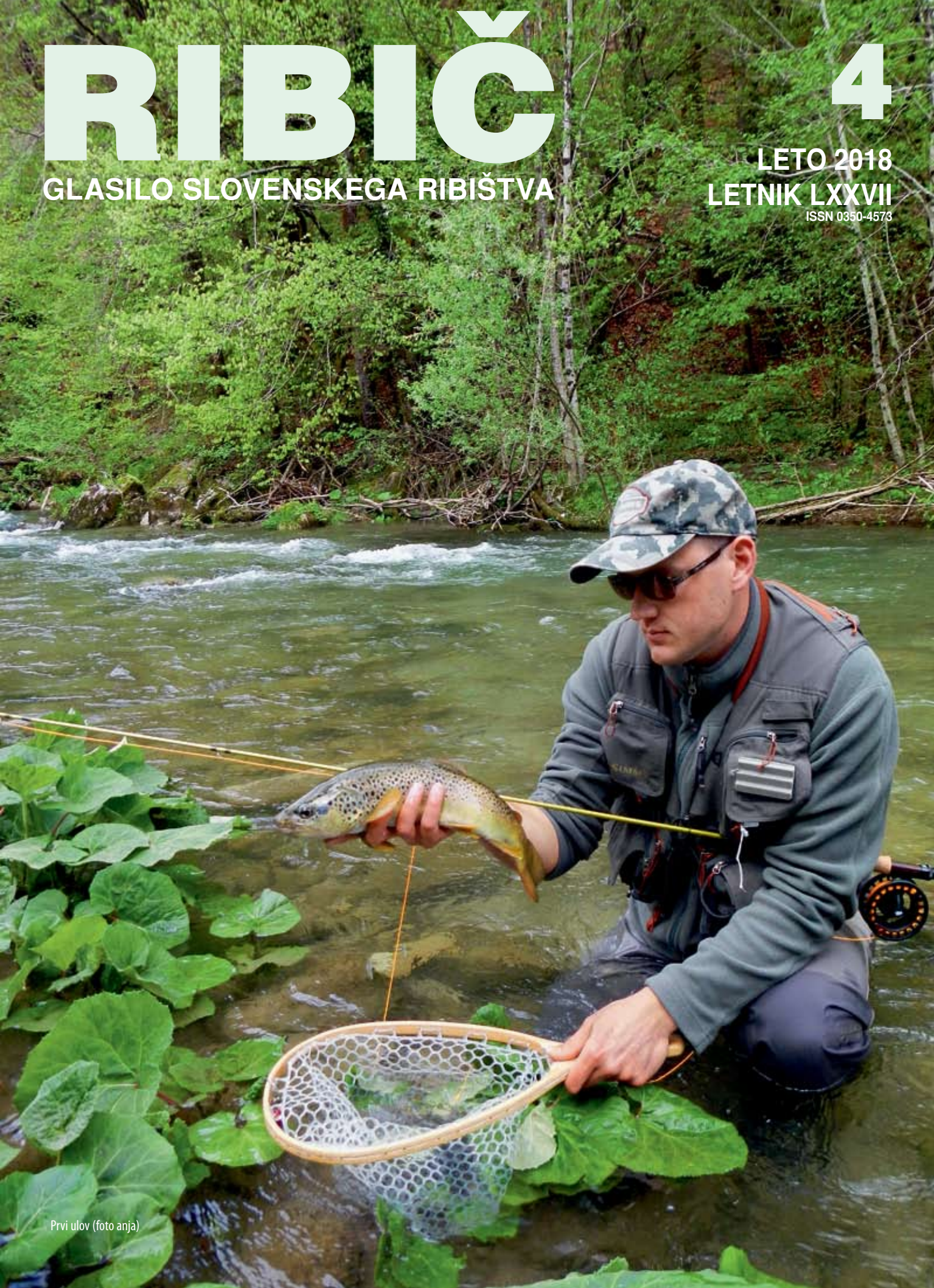

RIBIČ

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

4

LETO 2018
LETNIK LXXVII
ISSN 0350-4573

ČE PRIDE DO NEZGODE, VAM TUDI ZLATA RIBICA NE BO POMAGALA

S koncem zime se pričinja nova ribiška sezona. Da se boste ribiči lahko sproščeno posvetili ribolovu, smo na Vzajemni za vas pripravili posebno ponudbo nezgodnega zavarovanja. Ko boste poskrbeli za finančno varnost v primeru poškodb, bosta ribolov in prosti čas bolj brezskrbna, s tem pa veselje in sproščenost ob vaših aktivnostih večja.

V dogovoru z Ribiško zvezo Slovenije smo pripravili posebno **zavarovanje Ribič** za primer nezgodnih zavarovanj, prilagojeno vašim potrebam, s katerim boste imeli urejena kritja za vrsto nezgodnih dogodkov za nadvse **ugodno ceno 4,98 EUR mesečno**.

Ne spreglejte - sklenjeno zavarovanje vam omogoča:

Zavarovalno kritje	Zavarovalna vsota v EUR
kritje za nezgodno smrt	10.000
izplačilo dodatka za nezgodno smrt v prometni nesreči	1.000
kritje za trajno invalidnost zaradi nezgode	20.000
nezgodno rento (mesečna renta za dobo 10 let)	100
enkratno nadomestilo za bolnišnično zdravljenje	250
kritje za zlom kosti	500

Za morebitna vprašanja, dodatne informacije o zavarovanju ter pripravo ponudbe nas lahko kontaktirate na brezplačni številki **080 20 60** ali preko elektronske pošte **info@vzajemna.si**.

Vabimo vas, da izkoristite odlično priložnost in vključite v zavarovanje sebe ter vaše **družinske člane**.

www.vzajemna.si ☎ **080 20 60**

Vzajemna, d.d., Valjavkova ulica 2, Ljubljana. Vsa zavarovanja se sklepajo po veljavnih pogojih Vzajemne, d.d.

VZAJEMNA
zdravstvena zavarovalnica

RIBIČ

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

Ribič je z odločbo Ministrstva za kulturo, št. 61510-42/2014/3, izdano 16. 5. 2014, vpisan v razvid medijev pod zaporedno številko 1880.

ISSN 0350-4573
UDK 632

Izdaja
Ribiška zveza Slovenije,
1001 Ljubljana, p. p. 2974.
Izhaja vsak prvi teden v mesecu, razen številki
1-2 in 7-8, ki so združene.

Uredništvo in uprava:
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

Telefon:
uredništvo:
(01) 256 12 97
tajništvo:
(01) 256 12 94
041 738 849
telefaks:
(01) 256 12 95
www.ribiska-zveza.si

NASLOVI ELEKTRONSKE POŠTE
RIBIŠKE ZVEZE SLOVENIJE:
Ribiška zveza Slovenije
info.rzs@ribiska-zveza.si
sekretar RZS
sekretar.rzs@ribiska-zveza.si
tajništvo RZS
tajnistvo.rzs@ribiska-zveza.si
računovodstvo RZS
racunovodstvo.rzs@ribiska-zveza.si
uredništvo glasila Ribič
glasiloricibic.rzs@ribiska-zveza.si

Transakcijski račun:
02010-0017838266

UREDNIŠTVO:
odgovorni urednik:
Igor Holy

UREDNIŠKI ODBOR:
predsednik:
Igor Kloboves

Člani:
prof. dr. Vlasta Jenčič, Borut Jerše,
Lenart Levičar Bahtijari, Tone Škrbec,
Jure Ušeničnik

ČASOPISNI SVET:
predsednik:
dr. Tomo Korošec

Člana:
dr. Jože Ocvirk, dr. Božidar Voljč

Lektoriranje:
Marjetka Šivic

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost se
od glasila obračunava davek na dodano vrednost.

Naklada: 11.100 izvodov

Priprava za tisk in tisk:
Tiskarna SCHWARZ PRINT, d. o. o.

Vsebina

AKTUALNO

Vojna za naše reke ne bo nikoli končana	
Anton Komar	84
77.000 glasov za Muro brez hidroelektrarn	
Igor Holy	84
Selivske ribje vrste so ogrožene	
Borut Jerše	87
Vsaka HE pomeni popolno spremembo habitata	
Borut Jerše	88

OHRANIMO NARAVO

Zbiljsko jezero	
Milan Straus	90
Zatoni Drave – ključna dristišča ščuke v stari Dravi	
Marijan Govedič	93

RIBIŠTVO

Slovenci pojemo malo rib	
Stane Omerzu	97
Anatomija prebavil	
Prof. dr. Vlasta Jenčič, dr. vet. med.	98
Izberite si najuspešnejši dan za ribolov	99

ALI JIH POZNAME

Onstran uhojenih steza	
Jože Ušeničnik	100

SEJMI

Veliko zanimanje za obisk Slovenije	
Borut Jerše	104

ČUDOVITI RIBIŠKI DNEVI

V znamenju finese	
Lenart Levičar Bahtijari	105

IZ RIBIŠKIH DRUŽIN

Izjemni uspehi blejskih muharjev	
Samo Novak	108
Ponosni na novo tekmovalno traso	
Jože Šmejc	110

OBVESTILA

Ščukijada 2018	
RD Novo mesto	112

RIBIČI PIŠEJO

Prvi ribolovni dan nove sezone	
Rajko Zajc	112
Območje prisotnosti bobra se širi	
Rajko Zajc	113

MUHARSKI KOTIČEK

Organizacija muharskega potovanja	
Tomaž Modic	114
Bernard Victor Kreh - Lefty (1925–2018)	
Miran Zagradišnik	115

MLADI RIBIČ

Mladi ribič Jaka spozna muharjenje	
Nuša Božičnik	116

RIBIČI KUHAJO

Pita iz prekajenih postrvi in s papriko nadevani zvitki iz postrvi	
Borut Jerše	118

ZA RAZVEDRILO	119
Križanka, sudoku	
Jože Petelin	119

V posameznih prispevkih izražena stališča ne predstavljajo nujno tudi stališč uredništva.

Obvestilo dopisnikom Ribiča

Dopisnike prosimo, da svoje prispevke pošiljajo na e-naslov:

glasiloricibic.rzs@ribiska-zveza.si,

izpis prispevka pa z običajno pošto na naslov uredništva.

Prispevke za glasilo Ribič je treba poslati uredništvu trideset (30) dni pred izidom, nujna obvestila pa dvajset (20) dni pred izidom.

Poslanih prispevkov ne vračamo, razen na avtorjevo željo. Izvirnike hranimo 15 dni od objave v glasilu. Po sklepu predsedstva RZS z dne 18. oktobra 2003 ne honoriramo:

- pisem bralcev,
- kapitalnih ulovov,
- obvestil,
- poročil o delu strokovnih delovnih teles RZS.

Nenaročene prispevke bomo objavljali skladno z razpoložljivim prostorom in njihovo aktualnostjo. Da bi se izognili neobjavam, občasnim dopisnikom svetujemo predhodni posvet z odgovornim urednikom, da bi skladno s programsko zasnovo zagotovili tematsko uravnoteženost vsebine Ribiča.

Uredništvo

OB SVETOVNEM DNEVU VODA

Vojna za naše reke ne bo nikoli končana

Zdajšnji občutek skupinske identitete temelji na psihološkem modelu (paradigmi) individualnega jaza, ločenega od okolice. Ta egocentrični model je bil nekoč potreben za biološko preživetje in kasneje za napredek v širšem pomenu. Vse do pred nekaj desetletji ni bilo razloga, zaradi katerega bi o njem podvomili, zato ga je večina zahodnih kultur vgradila v temelj razvoja. Sedaj sredi vrtincev globalnega kriznega dogajanja, ko smo prisiljeni v raziskovanje vzrokov, rezultati pričajo o katastrofalnih napakah te paradigme.

Edina rešitev je torej premik paradigme. Spremeniti moramo način mišljenja, izstopiti iz antropocentrične naravnosti in dojeti svojo enost z naravo. Ni dovolj, da samo razumemo, da je celotno okolje enako kot naše telo del nas, marveč moramo to živo dojeti in tako tudi živeti. Nepremišljen posek gozda, pozidava njiv ali zabetoniranje reke morajo postati enako neverjetni dogodki, kot je neverjetno, da bi sebi pri zdravi pameti odsekali palec. Antropolog, psihiater in ekolog Gregory Bateson je zapisal: »Če se v svojem odnosu do narave ravnamo po egocentričnem modelu in imate razvito tehnologijo, bo verjetnost, da preživite, takšna, kakršna je verjetnost, da se snežna kepa ohrani v peklu. Umrli boste ali zaradi strupenih stranskih proizvodov lastnega sovražstva ali preprosto zaradi prenaseljenosti in pretiranega izčrpanja naravnih virov.« Premik paradigme ne nastane naenkrat, kajti vedno se najdejo družbene skupine, ki zaradi sebičnih interesov uporabijo vse svoje sile, da se nič ne spremeni.

Prodane duše

Dandanes je najnevarnejša naveza znanosti in kapitala (korporativna znanost – del znanosti, ki je prodal svojo dušo kot Faust hudiču) ter

Manjšina, ki jo zanima le profit, ruši občutljivo in zapleteno ekološko ravnovesje, od katerega je odvisno naše preživetje.

naveza znanosti in države (ekspertokracija – del znanosti, ki zaradi gmotnih koristi služi interesom trenutne politične oblasti). Svobodna akademska znanost in neodvisne znanstvene institucije životarijo ob pomanjkanju denarja in so brez družbene moči. Razcep sodobne znanosti je očiten in sproža resna etična vprašanja. Hkrati pa je v igri še en dejavnik. V vsej zgodovini znanosti se je stara generacija znanstvenikov toga oklepala svojih modelov sveta, kljub množici dokazov v korist novemu modelu. Namesto da bi zavrnili staro paradigmo, so po navadi raje zavrnili vse dokaze, ki jo rušijo. Toda to ne traja dolgo, slej ko prej se kup dokazov podre in pokoplje staro paradigmo.

Filozof Arthur Schopenhauer piše: »Vsaka resnica preide tri stopnje, preden je priznana. Na prvi doživi posmeh. Na drugi ji nasprotujejo. Na tretji jo imajo za samoumevno.« Živimo v prehodnem obdobju,

stara paradigma se seseda, nova pa šele nastaja. Dandanes imajo samoorganizirane pobude svobodomiselnih posameznikov na nasprotni strani trden blok, ki ga sestavljajo profitni interes kapitala, priležna politika in podporno nastrojene skupine kupljenih »strokovnjakov«. Mehanizem je tudi v Sloveniji dobro znan: kapital lobira, politika sprejme ustrezno zakonodajo, »strokovnjaki« pa s svojimi podpisi dodajo privid »znanstvene neoporečnosti« tudi najbolj norim zamislim. Na tak način manjšina, ki jo zanima le profit, ruši občutljivo in zapleteno ekološko ravnovesje, od katerega je odvisno naše preživetje. Če bi tako ravnali s svojim telesom, bi nas imeli za neprištevne, ker pa tako delajo z naravo, to opravičujejo z napredkom. Toda vprašanja preživetja človeka in narave so najpomembnejša težava našega časa. Rastoče težave nas silijo k resnemu premisleku o naših prioritetah. Ali lahko dopustimo, da smo še naprej pod vplivom vedenja, ki preprosto ne priznava najpomembnejših motivov za mir, sočutje ter občutek za svetost narave in naravnega življenja? Toda »uradne« rešitve se ponujajo v predložitvah abstraktnih teorij, ki nastajajo neodvisno od okoliščin, v katerih se težave pojavljajo. In take teorije

77.000 glasov za Muro brez hidroelektrarn

Na svetovni dan voda so predstavniki nevladnih organizacij in lokalni prebivalci Pomurja na Ministrstvo za okolje prinesli peticijo Rešimo Muro! s **77.310 podpisov** proti gradnji hidroelektrarne Hrastje - Mota in za ohranitev naravne reke Mure. Na srečanju z ministrico Ireno Majcen so predstavili argumente, ki dokazujejo, da bi že gradnja ene same elektrarne povzročila nepopravljivo škodo reki Muri in ljudem, ter jo prosili, da na to opozori vse člane Vlade. Podpise bodo uradno predali komisiji za peticije Državnega zbora ter poslali v vednost Ministrstvu za infrastrukturo in Vladi. Simbolično jih bodo predali tudi na slovenskih veleposlaništvih v Avstriji, na Hrvaškem in Madžarskem, saj bi bile z izgradnjo hidroelektrarn prizadete tudi omenjene države.

ih

Predaja peticije ministrici za okolje Ireni Majcen (arhiv MOP)

Takole so udeleženci tradicionalnega pohoda on dnevu mokrišč simbolično prikazali višino jezu načrtovane HE Hrastje - Mota, ki bi za seboj ustvarila 8 km dolgo jezero. (Foto: M. Maučec)

postanejo obvezujoče za vse ljudi, ki niti niso imeli možnosti, da bi sodelovali pri njihovem preverjanju. »Strokovnjakom« se zdi samoumevno, da štejejo samo njihove teorije, toda v svobodni družbi se težave ne rešujejo s teorijami, temveč skozi odločitve ljudi, ki jih te težave prizadevajo. Teorije ne smejo imeti zadnje besede. Zadnja beseda mora imeti razsodba svobodnih državljanov, ki pa je odvisna od njihove tradicije. Prebivalci odmaknjenih naselij imajo drugačne prioritete kot urbani ljudje. Predvsem pa je treba zavračati vse poskuse interesnih skupin, da bi manipulirali z ljudmi in jih naredili »bolj razsvetljene« in »napredne«. V tej točki vstopijo državljanske iniciative kot filter, ki ločuje koristne zamisli in ukrepe od škodljivih. Pri tem jih ne smejo ovirati nikakršni zemeljski bogovi, še najmanj pa profesionalni izboljševalci sveta. Slednji pri svojem delu uporabljajo predvsem retorične manevre za izvajanje pritiska ter praviloma v navezi s politično močjo in kapitalskimi interesi v imenu znanja in razuma zanosno vodijo ljudi za nos. Pri tem pa razglašajo svojo posvečenost kot edino pristojni in strokovno poučeni, vsako drugačno razmišljanje pa razglasijo za »nevednost« in »prodajanje strahov«. Prepričani so, da velja samo njihovo mnenje, čeprav imajo pogosto različna mnenja. Vsakršna soglasnost med strokovnjaki vzbuja resen sum, da je zadaj z denarjem podprta politična odločitev.

Toda državljani se s tako pobožnostjo

Državljske iniciative so filter, ki ločuje koristne zamisli in ukrepe od škodljivih.

ne smejo sprijazniti. Udeležba laikov je pri temeljnih odločitvah zapovedana. Dandanes je vsakomur hitro dosegljivo vse znanje, potrebna je zgolj dovolj široka izobrazba, zdrava zvedavost in malce marljivosti – lastnosti, s katerimi angažiran laik zlahka pridobi potrebno znanje, da razkrije »resnice« strokovnjakov. Kot sem že omenil, strokovnjakom ni zaupati, saj so pogosto prodane duše. Na štiri oči sem se pogovarjal z znanim slovenskim znanstvenikom, ki mi je zaupal: »Za 50.000 evrov ne podpisem ničesar, za 200.000 evrov pa karkoli.«

Pomen civilnih iniciativ

Državljske iniciative skozi aktivno udeležbo pri odločitvah so najboljša praksa ljudi za spoznavanje težav, osvojitve potrebnega znanja, preverjanje njegove uporabnosti, proučevanje posledic in zagovor najboljših rešitev. Ne šola ne učni načrt, niti nobena knjiga ne morejo nadomestiti tega izkustva. Samo preverjanje in delovanje alternativ lahko doseže meje tistega, kar se v splošnem šteje za resnico. Proti neumnosti ne raste nobeno zelišče, proti institucionalnim neumnostim pa rastejo civilne iniciative. Vedeti moramo, da racionalno-znanstveno pojmovanje sveta odloča, kje se svoboda začne in kje konča. Nadzor pogosto dogmatske in korumpirane znanosti ter nadzor političnih odločitev z neodvisnimi kritiki je utemeljen na vrednostnem sistemu, ki ga še ni pokvaril politični boj za moč in denar. Nihče nima pravih rešitev za ljudi, če ni navzoč v njihovem življenju in če ne pozna njihovih težav in tradicije.

Naj povzamem: strokovnjake plačujejo državljani, zato so njihovi služabniki in ne gospodarji njihove usode! Ne obstaja ena

Prosta reka, ki svobodno teče, je življenjskega pomena tudi za človeka.

sama racionalnost, ena sama pot za pridobivanje znanja, niti en sam vidik resnice. Skratka: znanstvena resnica je zgolj resnica znanosti. Zato se odločitev v demokratični družbi ne sme prepustiti institucijam, ampak jih je treba spraviti pod nadzor zainteresirane javnosti, katere vrh so civilne iniciative. V nadaljevanju je odličen primer sodelovanja civilnih iniciativ, združenih pod geslom Rešimo Muro!

Rešimo Muro!

Reki Muri že drugič grozijo zaježitve s hidroelektrarnami. Prvič so lažnivi preroki »boljšega življenja« krenili v ofenzivo v 80. letih, vendar je obrečnemu prebivalstvu z vse-slovensko podporo uspelo preprečiti uničenje reke. Sedaj, po tridesetih letih, poskušajo še enkrat v verigo osmih HE, ki bi reko spremenile v več bazenov brez življenja. Prijatelj in odločen mož Stojan Habjanič iz zveze Moja Mura pravi: »Prosta reka, ki svobodno teče, je življenjskega pomena tudi za človeka, za vse nas, ki živimo ob njej.« Za nekaj odstotkov električne energije, ki jo proizvaja JEK, bi bebi uničili 50 km reke. Iz tujine sem zvedel, da bi na Muri gradili HE, elektriko pa bi prodali v Avstrijo. Avstrijci so namreč ustavili gradnjo HE, ker renaturirajo reko Muro, in njihovemu zgledu bi morali slediti.

Povodje reke Mure je vroča točka (*hot-spot*) biotske pestrosti. Doslej so v njem popisali več kot 4.000 živalskih in rastlinskih vrst. Tod

Za nekaj odstotkov električne energije, ki jo proizvaja JEK, bi bebci uničili 50 km reke.

žive tudi ogrožene vrste, med njimi vidra, orel belorepec, črna štoklja in vodomec. Porečje je življenjski prostor 51 vrst od vsega skupaj 76 vrst rib, ki žive pri nas, od katerih jih je 36 vrst na rdečem seznamu Slovenije. Po pestrosti ribje favne je to najbolj ohranjeno porečje v Sloveniji in verjetno tudi v Evropi. Ob Muri se raztezajo največji slovenski poplavni gozdovi, življenjsko okolje, ki mu EU odmerja

rezervata Mura-Drava-Donava, ki obsega navedenih pet držav.

Popolnoma nesmiselno bi bilo uničiti nedotaknjeno rečno krajino ob dejstvu, da stotine milijonov evrov povsod v EU namenjajo za ponovno oživetev obrečnih območij, kar se je izkazalo kot najboljši varovalni ukrep pred poplavami. Toda razglašena etika in pravično pravno znanje predsednika vlade hitro zamreta v smrtno tišino, ko se pojavijo kljukci iz ozadja. O etiki raje ne govorim, ker je ni, bom raje naštel še druge kršitve zakonodaje. Uredba o koncesiji za rabo vode za proizvodnjo električne energije na delu vodnega telesa reke Mure od Sladkega Vrha

Sledijo nove kršitve pravnega reda. Slovenija namreč za Muro ni uveljavila izjeme po okvirni vodni direktivi EU (*Water Framework Directive – Directive 2000/60/EC*), zaradi česar je postavitve HE Hrastje - Mota nezakonite. Prav tako o nameravanih gradnjah ni obvestila sosednjih držav. Slovenija je od leta 1998 podpisnica konvencije o presoji čezmejnih vplivov na okolje – konvencije ESPOO, ki omogoča javnosti in oblastem v potencialno prizadetih državah, da so o projektih, ki imajo čezmejni vpliv, obveščene in vključene v posvetovanje. Slovenija o načrtovanih osmih HE na Muri ni obvestila sosedov in ni upoštevala praktično nobene od sprejetih zavez omenjene konven-

Odličen primer sodelovanja civilnih iniciativ, združenih pod geslom Rešimo Muro. Fotografija je nastala neposredno po predaji peticije za ohranitev Mure. (Foto: M. Rušt, WWF)

prednost pri varovanju. Mura je zavarovana kot območje Natura 2000 in je osrednji del prihodnjega čezmejnega rezervata biosfere pod varstvom Unesca, imenovanega tudi Evropska Amazonka. Rezervat združuje porečja v Avstriji, Hrvaški, Srbiji, Madžarski in Sloveniji. Porečje Mure je edino v Sloveniji, ki s pregradami in jezovi ni razdeljeno na posamezne kose, in edino porečje, kamor lahko iz Donave ribe neovirano priplavajo 380 kilometrov prek Drave in Mure vse do jezua v Spielfieldu v Avstriji.

Več kot 40 slovenskih nevladnih organizacij, združenih pod geslom Rešimo Muro, je Ustavnemu sodišču poslalo zahtevo, naj razveljavi uredbo o koncesiji za gradnjo HE na reki Muri. V zagovor reke Mure so se postavile tudi številne tuje organizacije: od WWF, avstrijskega Naturschutzbund, madžarske Drava Federation in hrvaške organizacije ZEUS. Združenje opozarja, da načrtovana gradnja HE krši nacionalno in evropsko zakonodajo, zato poziva ministrico za okolje Ireno Majcen, naj ne dovoli uničenja reke. V pozivu opozarjajo, da je lani MOP s podporo slovenske Vlade obširna poplavna območja ob Muri (ki ne ogrožajo premoženja prebivalstva, ker so zamejena z nasipi) nominiralo za del območja Unescovega biosfernega

HE na Muri so posilstvo narave in hkrati posilstvo demokracije.

do Veržega, s katero je vlada leta 2005 Dravskim elektrarnam Maribor podelila koncesijo za gradnjo osmih HE na reki Muri, je bila izdana brez možnosti sodelovanja javnosti in v nasprotju s predpisanim postopkom! Koncesijo je vlada podelila brez javnega razpisa, ki je obvezen. Ker jo je podelila neustavno ter v nasprotju z nacionalno in evropsko zakonodajo, sledi prijava Evropski komisiji in Ekonomski komisiji ZN za Evropo (UNECE). Nadaljujmo! Pred nedavnim je postalo jasno, da poskuša Vlada to zahtevo zaobiti s pripravo državnega prostorskega načrta le za HE Hrastje - Mota, namesto za vseh osem HE skupaj! Presoja vplivov na okolje zgolj za eno HE od predvidenih osmih pa prinaša razdrobitev projektov, da bi tako prikrili skupen vpliv vseh HE na Muri! Prevaranti so ubrali pot prevare na način trojanskega konja. Vedeli so, da bi vloga za osem HE hkrati sprožila vihar odziv javnosti, zato so poniglavo začeli zgolj z eno, s HE Hrastje - Mota. Že ta pa bi ustvarila osem kilometrov dolgo akumulacijsko jezero, ki bi se raztezalo vse do avstrijske meje.

Ali ne bi raje zgradili drugega bloka JEK?

cije. HE na Muri so posilstvo narave in hkrati posilstvo demokracije. Če samo seštejemo vse kršitve zakonodaje, je to zadosten razlog za odstop Vlade, da ne govorim o ministrici za okolje, ki ji ne bi zaupal niti vodenja manjše krajevne skupnosti. Ali se ne bi raje ukvarjali z racionalizacijo porabe električne energije in energetske optimalizacije, po katerih smo na repu Evrope? Ali ne bi raje zgradili drugega bloka JEK? Ne, Spodnje Savo so v dolžini 100 km uničili s HE in jo okrasili z betonskimi grozotami. Kar 100 km reke so spremenili v betonski kanalizacijski jašek, ki bo proizvajal največ 7 % energije JEK. Toda če reko zamejš, bo poglobljala strugo in pospešila tok. In prav to počnemo ljudje, ki nam ni vseeno. Vsako zamejevanje demokracije bo pospešilo tok dogajanj med državljani, ki bo kot poplavni val odplaknil uzurpatorje pri nas in v Evropi. Novi Evropec se rojeva iz upora.

Nič ni novega pod soncem. V komunističnih časih so hoteli navrtati Bohinjsko jezero, da bi vodo po predoru speljali do HE Bača, hoteli so zabetonirali dno Cerkniškega jezera, da bi ga spremenili v akumulacijo, in hoteli so uničiti reko Sočo z verigo HE. Vsakih nekaj desetletij zombiji vstanejo od mrtvih in začno mahati z zaprašenimi papirji, ki jim pravijo projekti napredka. Dobro se spominjam, ker sem bil povsod zraven: načrtovan je bil zločin nad Savo Dolinko ter preprečen z odločnim NE ljudstva na referendumu v Občini Bled; upor ljudstva je odplaknil tudi projektirani umor reke Mure, katerega bolna zamisel se sedaj ponavlja; tudi blodnjo o HE na Soči je leta 2012 ogorčeno lokalno prebivalstvo takoj preprečilo.

Aktivisti dobro vemo, da bodo bolni duhovi in psihopati čez nekaj let ponudili iste zamisli v novi embalaži, opremljeni z drugačnimi lažmi in drugimi pravnimi prevarami. Čudno, da so v »totalitarni komunistični diktaturi« poslali glas ozaveščenega ljudstva, dandanes v komajda rojeni demokraciji pa se dogaja nezaslišano zločinsko rovarjenje ekokriminalne bande, in to z blagoslovom »etične« Vlade. Nekaj, o čemer smo bili trdno prepričani, da se ne bo nikdar več ponovilo. Vojna za naše reke nikoli ne bo končana in tudi sedanja bitka za reko Muro potrebuje pogumnih mož in čutnih žensk. Sodelujte v njej!

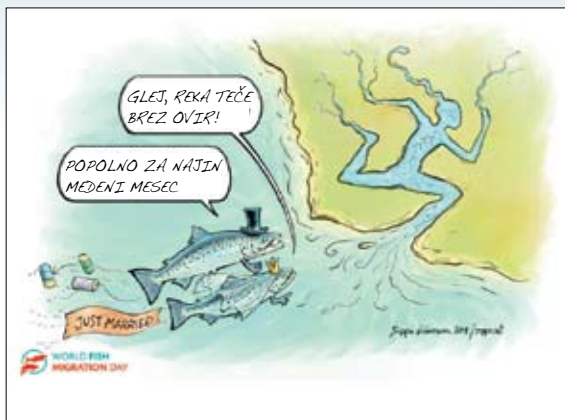
Anton Komat

Selivske ribje vrste so ogrožene

Svetovni dan prehodnosti voda za ribe – World Fish Migration Day je enodnevni dogodek, katerega namen je ozaveščanje ljudi in večjo zavest o pomenu prehodnosti rek in možnosti proste selitve rib. Poudarja potrebo rib, da lahko prosto potujejo od dristišč do območij, kjer živijo in se prehranjujejo, in nazaj. Želi izboljšati razumevanje javnosti o pomenu selitve rib in o potrebi po zdravih rekah, saj smo ljudje življenjsko odvisni od obeh.

Dogodek nas želi opozoriti tudi na pomembno vlogo, ki jo imajo ribe za zdrav in uravnotežen ekosistem. Prav zavedanje težave je prvi korak, da bi lahko nastale resnične spremembe. Veliko rib, ki se selijo, je življenjsko ali vsaj lokalno ogroženih, ker so jim selitev onemogočile različne rečne pregrade. Kljub jasnim zahtevam o zagotavljanju ugodnega stanja voda v evropski Vodni direktivi je stanje zaskrbljujoče. Svetovni dan prehodnosti voda za ribe opozarja, da se je treba težave lotiti na svetovni ravni in celovito. Le učinkovito izvajanje določil Vodne direktive in Habitatne direktive lahko reši našo naravno dediščino, kulturo in tradicijo ter ohrani vodno raznolikost.

Svetovni dan prehodnosti voda za ribe vsaki dve leti organizira Svetovna fundacija za selitve rib (World Fish Migration Foundation). Avtorji pobude želijo aktivirati in pritegniti k sodelovanju organizacije in državljane po vsem svetu, da bi v svojih okoljih organizirali lastne dogodke, s katerimi bi opozarjali na neločljivo povezanost usode rib, rek in ljudi. Dogodki so namenjeni ribičem in drugim ljubiteljem narave, pa tudi najširšemu krogu ljudi. Združeni lahko

HE Zbilje je ena od številnih elektrarn, katere jez ne omogoča prehoda ribam.

ustvarimo večji tok moči, povečamo zavest in delimo idejo o medsebojni povezanosti. Cilj lokalnih dogodkov

o načinu izgradnje infrastrukture in pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala srednje Save. Ta del Save je največje strnjeno območje sulca pri nas, kjer živi njegova najbolj vitalna populacija ne le pri nas, ampak tudi v Evropi. Tod je tudi območje Natura 2000 glede na kvalifikacijsko ribjo vrsto sulec. To je zelo občutljiv ekosistem, ki ne prenese gradnje HE. Žal vsi argumenti predlagateljev niso motili. Očitno torej čaka stroko, ribiče in javnost hud boj, da bi ta dragocen del Save obvarovali pred nenasitnimi apetiti politike in kapitala.

Borut Jerše

je ozavestiti ljudi v njihovem domačem okolju, da spoznajo in se zavejo življenjskega pomena proste selitve rib na njihova dristišča. Taki dogodki so lahko zelo različne narave: delavnice, predavanja, ogledi ribjih stez, prikazi dobrih praks in podobno. K sodelovanju želijo pritegniti več kot 2.000 različnih organizacij po vsem svetu.

Številne selivske ribje vrste so resno ogrožene. Težave rib, da izpolnijo svoj naravni življenjski cikel, so številne. Večino jih povzroči človek s svojimi aktivnostmi. V Evropi prehodnost rek za ribe preprečuje 1,3 milijona ovir, ki jih je postavil človek. To so jezovi, zapornice in druge naprave, ki prekinajo naravni tok rek in so ovire za prehod rib. Večina od 25.000 hidroelektrarn po vsej Evropi in številne od 10.000 pregrad, namenjene odvzemu vode za različne druge namene, niso primerno prehodne za ribe ter vsako leto povzročijo smrt več kot 100.000 rib, ki se selijo navzgor in še več navzdol. Posebno ribje vrste, ki potujejo na daljše razdalje, kot so evropske jegulje, lososi,

jesetri in številne druge vrste, so resno izčrpane, v številnih rekah pa celo na robu preživetja. Pri nas sta najbolj ogrožena podust in sulec. Kar 21.000 od 25.000 hidroelektrarn v Evropi je malih hidroelektrarn (MHE), ki so še posebno neučinkovite. Le-te proizvedejo manj kot 1 % celotne proizvodnje elektrike v Evropi, hkrati pa zaprejo prehod 21.000 selitvenih poti in so krive za ekološko katastrofo velikih razsežnosti.

Svetovni dan prehodnosti voda za ribe je tudi letos podprla Evropska ribiška aliansa (European Anglers Alliance). V povezavi s praznovanjem tega dne so do začetka marca zabeležili že več kot sto dogodkov, pričakujejo pa jih še veliko več. K obeleževanju tega dne so se aktivno vključile tudi članice EAA.

Borut Jerše

Stanje na področju prehodnosti voda za vodne organizme je zaskrbljujoče tudi pri nas. Dobro delujoče ribje steze bi žal lahko prešteli na prste obeh rok. Tudi stanje duha na področju politike in elektrogospodarstva je slabo. Težko si je drugače pojasniti veliko prizadevanje za izgradnjo verige HE na reki Muri, ki ji ribiči, naravovarstveniki in civilna družba odločno nasprotujemo. Še bolj zaskrbljujoče pa je, da je 1. februarja, kljub odločnemu nasprotovanju stroke, ribičev in javnosti skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Ivanom Hršakom iz Desusa v parlamentarno razpravo vložila Predlog Zakona

POGOVOR Z DR. DAŠO ZABRIC

Vsaka HE pomeni popolno spremembo habitata

Kljub splošni ugotovitvi, da je pri nas stanje na področju prehodnosti rek slabo, pa hkrati lahko z veseljem ugotovimo, da smo v zadnjih letih z domačim znanjem uspešno projektirali in zgradili nekaj ribjih stez. Nekatere med njimi smo že spremljali glede uspešnosti prehoda rib, kar je bistveno za ugotavljanje ustreznosti izbranih rešitev.

Lahko smo ponosni, da imamo na Zavodu za ribištvo Slovenije v strokovnoraziskovalni službi strokovnjake, ki imajo veliko znanja in lahko zelo uspešno sodelujejo pri projektiranju najzahtevnejših ribjih stez, ki so se tudi v praksi izkazale za uspešne. Na tem področju je vodilna strokovnjakinja dr. Daša Zabric, univerzitetna diplomirana biologinja. Ob dnevu prehodnosti voda smo jo zaprosili za kratek pogovor.

Kaj pomeni ribja steza za ribe?

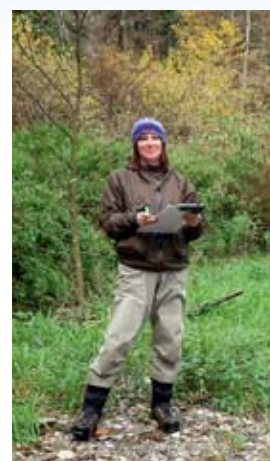
»Ribja steza omogoča ribam prehod mimo ovir, ki jim jih je na njihovi življenjski poti postavil človek. Ribe potujejo tako po reki navzgor kot navzdol. Vsaka pregrada, ki se pojavi na njihovi poti, jim onemogoči priti do končnega cilja. Dobro narejena, funkcionalna ribja steza jim omogoči prehod mimo ovire. Z ribjimi stezami lahko sorazmerno dobro rešujemo prehajanje rib po toku navzgor, večji pa je problem na njihovi poti navzdol, ko se drže glavnega toka in pogosto končajo v turbinah HE. Vendar se moramo zavedati, da ribje steze ne rešujejo problema uničenja habitata, ki ga povzroči HE, ribam lahko omogočijo zgolj prehodnost. Vsaka HE namreč pomeni popolno spremembo habitata.«

Kako poteka načrtovanje ribjih stez in kakšna je vloga Zavoda za ribištvo pri načrtovanju?

»Samo načrtovanje je interdisciplinarna naloga. Osnova je delo ribiške stroke, ki navede vrste, ki poseljujejo določen odsek vodotoka, in njihove ekološke zahteve. Te pripravi ihtiolog glede na to, katere vrste rib bodo prehajale po stezi. Temu sledijo hidravlični izračuni za stezo, ki morajo upoštevati globino, hitrost toka in pretok. Sledi projektiranje steze. Na

Ihtiološko spremljanje prehodnosti pri HE Brežice

Dr. Daša Zabric

koncu pa je treba s stran ribiške stroke še preveriti rešitev.

Na Zavodu za ribištvo Slovenije ihtiolog pripravi strokovne podlage in usmeritve pri načrtovanju ribjih stez. Inženir gradbene hidrotehnične smeri, ki dela v tesnem sodelovanju z ihtiologom, pripravi hidravlični izračuni za stezo. Na koncu pa še preverimo vse rešitve gradbenikov, če ustrezajo vsem zahtevam. Vsaka situacija je unikum in prav tako vsaka ribja steza. Seveda pa obstajajo neke splošne smernice, oblikovane na podlagi dolgoletnih

raziskovanj in spremljanj delovanja ribjih stez v tujini.«

Kako je s stanjem prehodnosti naših rek za ribe? Katere so v tem trenutku delujoče ribje steze?

»Prehodnost naših rek za ribe še ni ustrezno urejena. Dobršen del naših velikih HE je razmeroma starih in nimajo ustreznih prehodov za ribe. Na nekaterih HE na Dravi so ribje steze v preteklosti sicer zgradili, vendar ne delujejo ali pa so nefunkcionalne. Najstarejša na Fali je stara prek osem-

Dr. Daša Zabric je na ZZRS zaposlena že 27 let. V okviru podiplomskega študija je eno leto preživela v Lozani (Švica) in pol leta v Montrealu (Kanada), kjer je raziskovala slovenske vodne žuželke – enodnevce. Doktorirala je leta 2002. Svoje delo opravlja v okviru strokovnoraziskovalne službe zavoda in trenutno dela na delovnem mestu višje sodelavke. Zadnjih deset let je glavnina njenega dela vodenje ihtioloških spremljanj rek, ki so pod vplivom delovanja hidroelektrarn. To vključuje spremljanje

stanja populacij rib v akumulacijah in njihovih pritokih, spremljanje stanja drstišč in ugotavljanje delovanja prehodov za ribe. Področje, ki jo še posebno zanima, so raziskave sulca in s tem povezano delovanje za njegovo ohranjanje. Od leta 2008, ko je sodelovala pri snovanju prvih ribjih stez na spodnji Savi, se s tem področjem ukvarja intenzivno. Svoje strokovno znanje stalno pogloblja. Zaveda se pomembnosti, da je treba strokovno delo v še večji meri predstaviti tudi širši javnosti.

deset let. So se pa v Dravskih elektrarnah zelo resno lotili dela, da bi uredili prehodnost vseh HE na Dravi s preureditvijo obstoječih ali izgradnjo novih ribjih stez. Na HE Mariborski otok so sanirali petdeset let staro ribjo stezo, ki ni bila funkcionalna. Trenutno na njej izvajamo monitoring, s katerim bomo med drugim ugotovili, ali je tako stare objekte smiselno delno sanirati ali pa je vseeno boljše zgraditi nove ribje steze v skladu s sodobnimi smernicami. V fazi načrtovanja so nove ribje steze pri HE Fala in jezovih Markovci in Melje.

Tehnična ribja steza pri HE Krško

Sonaravna ribja steza pri HE Arto-Blanca

Na Soči nobena HE nima ribje steze, prav tako ne na HE na Zgornji Savi. Brez ribje steze sta tud HE Vrhovo in Boštanj na Spodnji Savi. HE Arto – Blanca, Krško in Brežice imajo ribje steze, tudi za HE Mokrice je predvidena ribja steza.«

Kakšne so ribje steze na HE spodnje Save?

»Ribja steza na HE Arto – Blanca je prva, pri projektiranju katere sem sodelovala. Ribja steza tam je t.i. habitatna steza, skozi njo ribe ne le prehajajo, ampak se v njej tudi zadržujejo in je uspešna tudi kot habitat. Ribja steza na HE Krško je povsem drugačna, je strogo tehnična, prehodnost za ribe je selektivna, prehajajo lahko le boljše

plavalke, kot so podust, klen, platnica in mrena, ki se selijo. Ribja steza pri HE Brežice je najnovejša in tudi najbolj domišljena do sedaj, saj naj bi poleg prehodnosti nudila tudi različne habitate za življenje rib, vključno z drstišči. Na HE Mokrice so prvič načrtovali dva prehoda: ribja steza na enem in obvodna struga v dolžini skoraj 3 km na drugem bregu.«

Kaj pa na drugih rekah?

»Ena zadnjih ribjih stez, kjer smo sodelovali, je bila ribja steza na Savinji

pri Grušoveljskem jezu na meji med revirjema RD Ljubno in RD Mozirje. Ocenjujem, da je to zelo dobra ribja steza, s kotanjasto izvedbo hrapave drče. Ta tip ribje steze omogoča prehodnost tudi ribam, ki pri tem potrebujejo večjo globino, kot so sulci. Bi bilo pa vsekakor nujno, da bi spremljali učinkovitost, kako bodo ribe dejansko prehajale po njej. Žal za manjše objekte, kot je ta steza, zakonsko ni predpisano spremljanje. Na Savinji načrtujejo še nekaj sanacij drč. Nekaj manjših stez je še na Krki, Poljanski Sori, Kolpi in drugih.«

Ali ste spremljali, kako uspešno ribe prehajajo po novih ribjih stezah?

»Do sedaj je bilo s presojo vplivov

na okolje – PVO zavezujoče spremljanje delovanja ribjih stez za velike objekte, vendar le tri zaporedna leta. Za male objekte zavezujočega dokumenta žal ni. Ribje steze na HE Arto – Blanca in HE Krško smo strokovnjaki Zavoda za ribištvo Slovenije spremljali tri leta. Z rezultati na prvi HE smo v celoti zadovoljni. Prehodnost je bila dobra, tako kar se tiče vrstne pestrosti kot števila rib. Steza se je izkazala tudi kot zelo uspešen habitat. Rezultati spremljanja delovanja ribje steze Krško kažejo, da je prehodna le selektivno, vendar jih je težko primerjati z rezultati na HE Arto – Blanca, ker je na HE Krško povsem drugačen tip ribje steze, ki služi le selitvi.«

Od kdaj sodelujete pri načrtovanju ribjih stez? Kje ste pridobili znanje? Kaj bi bilo treba v prihodnosti nujno sanirati?

»Prva ribja steza, kjer sem sodelovala pri pripravi strokovne podlage in usmeritve pri načrtovanju, je bila ribja steza na Blanci leta 2008. Od tedaj sem sodelovala pri načrtovanju številnih ribjih stez. Področje ribjih stez me je začelo zanimati, zato sem študirala tujo strokovno literaturo s tega področja. Sodelovala sem na kongresih in pozorno spremljam smernice in izkušnje iz Evrope, posebej pozitivne izkušnje iz Avstrije in Nemčije. Posebej mi je v spominu ostala strokovna ekskurzija na reki Ren in srečanje z enim največjih strokovnjakov na tem področju, g. Geblerjem. Nemci so na zgornjem delu Rena zelo uspešno vzpostavili zahtevno prehodnost za losose. V Nemčiji država odlično opravlja svojo vlogo, od investitorjev zahteva zelo strogo izpolnjevanje naravovarstvenih pogojev za pridobitev koncesij za gradnjo objektov na rekah. Ti vključujejo tudi stalno spremljanje in ne le tri leta kot pri nas. Pri svojem delu sem se v zadnjem času še posebej udeleževala v raziskavah sulca in s tem povezanim delovanjem za njegovo ohranjanje. Zato si na Zavodu za ribištvo Slovenije prizadevamo, da bi na Ljubljani vzpostavili prehodnost za sulca na jezovih pri papirnici Vevče in pri fužinskem gradu. S tem bi pomembno povežali območje sulca. Nujno bi morali vzpostaviti tudi prehodnost na HE Vrhovo in Boštanj in do konca sanirati vse ribje steze na Dravi.«

Besedilo:
Borut Jerše
Fotografije:

Zavod za ribištvo Slovenije

NOVO! Široka izbira materialov za vezanje umetnih muh in drugih pripomočkov za muharjenje svetovno znanega angleškega proizvajalca Veniard. Katalog najdete na spletni strani www.veniard.com, cene bomo na vašo željo posredovali prek e-pošte. Izdelava umetnih muh po naročilu in servisiranje ribiške opreme (palice, kolesca, škornji)

GSM: 040/225-516, e-naslov: ribistvo.mozina@gmail.com, spletna stran www.ribistvo-mozina.si

Zbiljsko jezero

Pritiski na rabo vode reke Save (energetika, kmetijstvo, ribištvo, turizem, ...) so predvsem v novjšem času izredno intenzivni. Med njimi izstopa energetska raba njenega srednjega in spodnjega toka, v zgornjem izrazito hudourniškem toku pa je – upam – zaključena.

Do leta 1952 na tem območju Save ni bilo večjih hidroenergetskih objektov. Obratovali sta le dve manjši hidroelektrarni in sicer »Sava« Vinka Majdiča v Kranju (1924) ter »Brod« Ignacija Česna v Tacnu (1908/1928). Leta 1952 so zgradili HE Moste, ki predstavlja prvo večjo hidroelektrarno na reki Savi. Tej je leta 1953 sledila izgradnja HE Medvode in leta 1986 še HE Mavčiče. Z izgradnjo in obratovanjem teh je bil vzpostavljen nov vodni režim, vključno s spremembo nekaterih fizikalnih in kemičnih dejavnikov vode, ki so imeli za posledico trajno preoblikovanje ekosistema zgornje Save. Vrednotenje teh posledic pa danes zaradi časovne odmaknenosti njihovega vzroka ni več dobrodošlo.

Geografski, hidrološki in tehnični podatki jezera

Zbiljsko jezero je energetska akumulacija, nastala leta 1953 s pregraditvijo reke Save in izgradnjo hidroelektrarne Medvode. Njeni geografski in tehnični podatki so naslednji:

Sava z Zbiljskim jezerom (Geopedia)

- občina: Kranj, Medvode;
- lokacija jezera: Dragočajna, Podreča, Zbilje;

- povodje – vodotok: Sava;
- površina jezera: 690.000 m²;
- dolžina jezera (od jezua Mavčiče do jezua Medvode): 5.000 m;
- širina jezera: od 40 do 250 m;
- največja globina jezera: 20 m;
- povprečna globina: 3,1 m;
- prostornina jezera (ob izgradnji pregrade): 7,00 mio m³;
- prostornina jezera (koristna): 2,76 mio m³;
- vodozbirna površina: 1.513 km²;
- višina (spodnja voda koncesija): 307,30 m.n.m.;
- višina (zgornja voda koncesija): 328,50 m.n.m.;
- višina (maksimalna): 328,80 m.n.m.;
- nihanje vode: do 1,5 m.

Namembnost in upravljanje jezera

Zbiljsko jezero ni vpisano v Seznam obstoječe javne vodne infrastrukture za varstvo pred škodljivim delovanjem voda (Uradni list RS, številka 63/06, 96/06), kar pa ne izključuje

Zbiljsko jezero med Mavčičami in Medvodami (Geopedia)

njegove vloge pri zadrževanju poplavnih voda padavinskega območja in s tem zniževanja visokovodnega vala reke Save. Akumulacija je prvenstveno namenjena rabi vode za proizvodnjo električne energije. Na osnovi Uredbe o koncesiji za rabo reke Save za proizvodnjo električne energije v hidroelektrarnah HE Moste, HE Mavčiče in HE Medvode (Uradni list RS, številka 13/03, 88/04) je država sklenila petdesetletno koncesijsko pogodbo s Savskimi elektrarnami Ljubljana. S to pogodbo pa je koncesionar prevzel tudi naloge varovanja ljudi in njihovega premoženja pred škodljivimi posledicami delovanja hidroenergetskega objekta ter naloge ohranjanja biološke raznovrstnosti

Zbiljsko jezero ima status ornitološko pomembnega območja, predvsem v času prezimovanja ptic. Njihovega števila in vrst mi ni uspelo zaslediti, gotovo pa s temi podatki razpolaga Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije.

Kakovost vode jezera

V Oceni ekološkega in kemijskega stanja jezer ter zadrževalnikov za obdobje od 2009 do 2015 Zbiljskega jezera ni. Agencija RS za okolje pa ga je posredno vključila v Program monitoringa stanja površinskih voda za obdobje od 2010 do 2015. Iz tega povzemam, da je bila leta 2014 Sava pri Dragočajni v dobrem kemijskem stanju. Podrobnejši

- konec poletja pa do množičnega dviga odmrlih nitastih alg in perifitona.

Vzroki so znani in jih kratkoročno ni mogoče odpraviti, posledice pa so vsekakor problematične za obratovanje hidroelektrarne ter razvoj turizma (tudi ribištva).

Procesi zasipavanja akumulacijskega prostora

Sava je alpska reka z veliko transportno sposobnostjo plavja. Zaradi padca nosilne sposobnosti se grobi delci usedajo predvsem na vtoku, finejši lebdeči delci, vključno z onesnaževali industrijskega in komunalnega izvora, pa se počasi

Zbiljsko jezero v jutranjem mraku

Pristanišče »zbiljske mornarice«

in ravnovesja, varstva habitatov ter ohranjanja naravnih vrednot. Kaj danes to pomeni za prostoživeče ptice, ribe, rake in druge vodne organizme v Savi ter Zbiljskem jezeru, je bolj znano preučevalcem tega življenjskega prostora. Odzivnost energetikov pri reševanju tovrstne problematike je namreč na nekaterih povodjih (hidroenergetskih sistemih) izredno slaba.

Zbiljsko jezero je sestavni del Gornjesavskega ribiškega območja – Kranjskega ribiškega okoliša (Sava od Majdičevega jezua do jezua HE Medvode z odtočnim delom Majdičevega kanala in pritoki na teh odsekih). Ta je z koncesijsko pogodbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za 30 let dodeljen v upravljanje RD Kranj. To je ribiška organizacija z dolgoletno tradicijo, katere nastanek sega v leto 1953, ko je prišlo do ukinitve takratne Gorenjske ribiške zadruge. RD danes upravlja z 238,85 ha velikim ribiškim okolišem, kar je precej več kot ob njeni ustanovitvi. Uspešnost upravljanja le-tega pa potrjuje zadovoljstvo ribičev, ki sem jih o tem povprašal ob nekajkratnih obiskih jezera.

kemijski in fizikalno-kemijski elementi kakovosti so bili: BPK5: zelo dobro, nitrati: zelo dobro, celotni fosfor: zelo dobro ter posebna onesnaževala: zelo dobro. Primerjava teh podatkov z dostopnimi iz leta 2003 (1. do 2. kakovostni razred) pove, da je kemijsko stanje Save oziroma Zbiljskega jezera dokaj stabilno. Umestno bi bilo, če bi ob teh podatkih lahko predstavil tudi podatke ekološkega stanja. Tega pa isti vir za leto 2014 ne navaja. Javno dostopnih je kar nekaj raziskovalnih nalog, študij ipd., ki se neposredno in posredno ukvarjajo s kakovostjo vode Zbiljskega jezera. Od teh bi predvsem izpostavil diplomsko nalogo Eve Balderman Sezonske spremembe bentonske združbe v rečni akumulaciji HE Medvode (2009), kjer avtorica z rezultati obsežnih bioloških, fizikalnih in kemičnih raziskav ugotavlja stanje jezera ter pri tem izpostavlja, da je zaradi male globine vode, dotoka velikih količin hranil in ugodne prosojnosti vode prišlo v njem:

- do čezmernega razraščanja makrofitov, še predvsem pa invazivne račje zeli (*Elodea canadensis*);

naplavlajo znotraj celotnega akumulacijskega prostora. Skozi daljše časovno obdobje obseg naplavin ogrozi poplavno varnost in bistveno zmanjša energetska prostornina za proizvodnjo električne energije. Akumulacija Zbilje pri tem ni izjema. Res je, da del teh plavin presteza akumulacijski prostor HE Mavčiče. Je pa ta količina zanemarljiva, kar izkazujejo tudi posledice čiščenja HE Moste (1964, 1974), ko je večina plavajoče blatne brozge, vključno s težkimi kovinami, pristala v Zbiljskem jezeru. Matjaž Mikuž v strokovnem članku Zasipavanje akumulacijskih jezer na reki Savi (Gradbeni vestnik 49) navaja, da je leta 1988 za HE Medvode znašal koeficient zapolnitve 47,2 %. Zbiljsko jezero so prvič sanirali z odstranjevanjem mulja v letih od 1995 do 1997. Bralci, ki jih to zanima, si lahko podrobnosti tega posega preberejo v poročilu izvajanja projekta Andreja Kryžanovskega in Branka Skutnika Sanacija Zbiljskega jezera. Sam pa bi se ustavil na tistem delu te sanacije, ki govori o ribah ter pticah, in sicer:

- s sanacijo naj bi zagotovili dvig kakovosti vode, kar bi ribičem omogočilo intenzivno vlaganje mladice potočne po-

strvi in lipana znotraj akumulacijskega prostora. Rezultatov ihtiološkega spremljanja stanja po opravljenem posegu ni. Osebnost pa o učinkovitosti tako zastavljene ukrepa dvomim. Zgolj odstranitev 63.200 m³ nanosov plavin (tudi s prisotnimi toksini) namreč ne more bistveno izboljšati življenjskih pogojev tipično reofilnih vrst rib;

- izgubljena gnezdišča za ptice naj bi nadomestili z dvema plavajočima otokoma. Zaradi ugotovljene nefunkcionalnosti le-teh (veliki stroški vzdrževanja, premajhna površina za prisotno populacijo ptic, slabi rezultati testov iz drugih okolij, ...) so sprejeli projekt

sedaj predstavlja mešano vodo, kjer so zaradi prvotne poseljenosti reke Save in novodobnih vlaganj prisotne naslednje reofilne, oligoreofilne ter limnofilne vrste rib (Ribiški kataster 2000 – 2016):

- postrvi (*Salmonidae*): potočna postrv (*Salmo trutta m. fario*), šarenka (*Oncorhynchus mykiss*), potočna zlatovčica (*Salvelinus fontinalis*), sulec (*Hucho hucho*);
- lipani (*Thymallidae*): lipan (*Thymallus thymallus*);
- krapovci (*Cyprinidae*): rdečeočka (*Rutilus rutilus*), klen (*Squalius cephalus*), rdečeperka (*Scardinius erythrophthalmus*), linj (*Tinca tinca*), podust (*Chondrost-*

pa ta ničesar ne pove o nelovnih vrstah rib, raki in drugih vodnih organizmih, kar je nujno za razumevanje celovitosti tega življenjskega okolja.

Rekreacija, gostinstvo in turizem

Danes Zbiljsko jezero ni več samo energetskega objekta. Na njem in ob njem je zrasla rekreativna, športna ter turistična infrastruktura (gostinski objekti, igrišča in čolnarna v Zbiljah, hotel in avtokamp v Podreči ter Dragočajni...), ki omogoča lokalnemu prebivalstvu dodaten vir preživetja. Z naraščanjem obiska dnevnih in nastanitvenih gostov se bo ta razvijala ter širila. Pogoj za to pa je ohranjanje

Ostankov gostinske ponudbe so deležni tudi labodi, divje race in črne liske.

Prostor za igro, šport in rekreacijo.

ureditve 12.000 m² velike deponije za nadomestni ornitološki habitat. Ta je bil oblikovan kot mokrišče in zasajen z makrofiti (*Larex sp.*, *Typha sp.*, *Phragmites sp.*, ...) ter zaščiten pred nenadzorovanimi obiski. Kasneje so površino gnezdišča zmanjšali na približno 5.000 m², ostali prostor pa namenili urbanizaciji z izgradnjo športno-rekreativnih objektov ter otroških igrišč.

Kolikšna je današnja zaplavljenost akumulacijskega prostora Zbiljskega jezera, mi ni znano. Sodeč po tistem, kar sem videl ob zadnjem obisku jezera, pa ocenjujem, da je ta za energetike verjetno že zaskrbljujoča.

Ribe in ribištvo

Gradnja in obratovanje hidroelektrarne v tem delu Save predstavlja spremembo rečnega v jezerski habitat ter s tem spremembo njegove biotske raznovrstnosti (vrstni sestav, številčnost posamezne vrste in njene prostorske razporeditve). Vseh posledic tega posega ne bi podrobneje opisoval oziroma so zainteresiranim bralcem na voljo v Ribiču 1,2/2016. Bi pa nekaj besed namenil obstoječi naseljenosti rib v Zbiljskem jezeru. Nekoliko poenostavljeno ta

ma nasus), mrena (*Barbus barbus*), krap (*Cyprinus carpio*);

- ščuke (*Esocidae*): ščuka (*Esox lucius*);
- pravi ostriži (*Percidae*): navadni ostriž (*Perca fluviatilis*), smuč (*Sander lucioperca*).

V letih 1967, 1969 in 1974 je Zavod za ribištvo opravil kar nekaj ihtioloških raziskav Save, ki so zajemale tudi območje Zbiljskega jezera. Žal nalog in poročil niso objavili. Je pa bilo v Ichthyosu (1984) objavljeno poročilo Natalije Budihna z naslovom Ihtiološke raziskave Save od pregrade HE Moste do Kresnic, kjer je poleg naštetih vrst omenjena še prisotnost koreslja (*Carassius carassius*), blistavca (*Telestes souffia*), zelenke (*Alburnus alburnus*), glavača (*Cottus gobio*) in menka (*Lota lota*). Novejših podatkov raziskav ni. Leta 2007 naj bi Zavod za ribištvo Slovenije sicer izvedel inventarizacijo Zbiljskega jezera na območju Dragočajne, a mi rezultatov le-te ni uspelo pridobiti. Tako je seznam prisotnih vrst nepopoln oziroma je rezultat zabeleženih podatkov vlaganja in ulova rib. Statistika ulova je sicer lahko verodostojen izkaz prisotnih lovni vrst, nam

nje oziroma izboljšanje kakovosti vode Zbiljskega jezera. Pri teh nalogah pa je nujno sodelovanje vseh, tudi ribičev. Ne poznam širšega prostora Zbiljskega jezera in njegovih prostorskih aktov ter načrtovanih aktivnosti v tem prostoru, da bi lahko dajal verodostojne pobude. Prepričan pa sem, na osnovi poznavanja nekaterih drugih akumulacij v Sloveniji in izven, da so tudi na Zbiljskem jezeru še odprte možnosti uvajanja nekaterih selektivnih ukrepov na področju kakovosti vode, izboljšanja pogojev naravnega razmnoževanja oligoreofilnih in limnofilnih vrst rib ter nadgradnje ribolova kot skupne turistične ponudbe, kjer pa so lahko ribiči gonilna sila razvoja. Še predvsem, ker se večina od njih zaveda ekološke občutljivosti tega vodnega prostora. Seveda je z razvojem pričakovati naraščanje konfliktov med ohranjanjem narave in urbanizacijo prostora. Za omilitev teh pa bo nujna umna opredelitev pravic in dolžnosti vseh prisotnih deležnikov v času ter prostoru Zbiljskega jezera.

Milan Štraus

Na avtorjevo željo prispevek ni lektoriran.

Zatoni Drave – ključna dristišča ščuke v Stari Dravi

Naravno ohranjene odseke rek si pogosto predstavljamo le kot lepe vijugave struge s prodišči, tolmoni in neutrjenimi, obraščenimi brežinami. Vendar glavna struga reke ni edina enota ohranjenega rečnega ekosistema, temveč so za vodni živelj pomembne tudi stalne in občasne zaledne vode, na katere pri ocenah stanja, varstvu ali renaturacijah pogosto pozabljamo.

Zaledne vode (mrtvice, stranski rokavi, izlivni deli pritokov ipd.) pomembno vplivajo k pestrosti življenjskih okolij rečnega ekosistema. Nekatere vrste rib, ki večji del življenja preživijo v glavni strugi reke, so popolnoma odvisne od zalednih vod, saj se v njih drstijo ali prezimujejo. V takih vodah se razvijajo vodne rastline, ki so ključne npr. za ščuko, kajti nanje drstnice prilepijo ikre. Občasnih zalednih vod, ki večji del leta sploh ne kažejo značaja vodnega ekosistema, pa dandanes skoraj ni več in tako bo počasi zbledelo tudi vedenje o nekdanji drsti ščuk na poplavljenih travnikih ob naših velikih rekah. Ostalo bo znano le še na Cerkniškem jezeru.

Na odseku Drave med Mariborom in izlivom reke Mure so zgradili pet hidroelektrarn (Zlatoličje, Formin, Varaždin, Čakovec, Dubrava) akumulacijskega tipa, ki reki Dravi jemljejo večino vode. Zaradi izgradnje elektrarn in posledično spremembe habitata je nekaj vrst rib lokalno izginilo, nekaterim drugim vrstam pa so pregrade prekinile pot do nas. Najočitnejša posledica teh objektov je zmanjšana količina vode v strugi, po kateri teče le še t.i. ekološko sprejemljivi pretok. Zaradi manjšega pretoka vode so se številne mrtvice in stranski rokavi izsušili, voda pa večji del leta teče zgolj po glavni strugi. Zaradi te spremembe strugo Drave nizvodno od Maribora pogosto imenujemo kar Stara Drava ali Stara struga. Odvzem vode za HE je v poplavnem pasu reke omogočil krčenje poplavnih gozdov ter preoravanje travnikov in pašnikov v njive. Ob Dravi je ostalo le nekaj večjih mrtvic, ki so poplavljene le občasno, selitev rib vanje in iz njih pa je mogoča samo nekaj dni v času visokih vodostajev, ki po navadi ne sovpadajo z drstjo. Večina manjših mrtvic leži na prvi poplavni terasi in so ostanki nekdanjih globljih delov stranskih strug; so pa ob občasnih izpustih večjih količin vode v območje stare struge, ko je poplavljen celotni pas znotraj prve terase, poplavljene večkrat na leto.

Tako se Drava spomladi ne more več razlivi po okoliških pribrežnih trav-

Slika 1: Razporeditev zatonov reke Drave med Mariborom in Ormožem

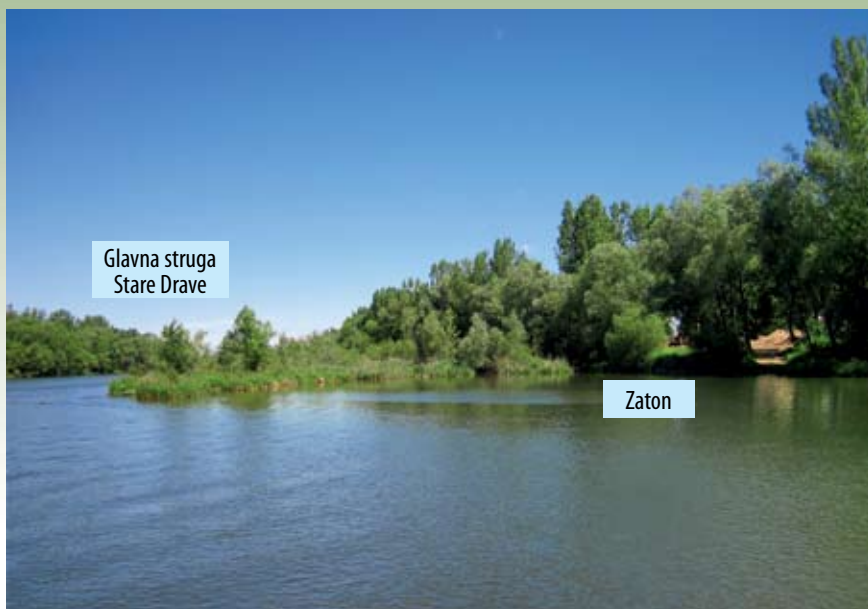
nikih, na katerih so se pred desetletji drstile ščuke, ampak so tem ribam ostali kot dristišča le zatoni (zalivi). To so ostanki nekdanjih stranskih strug, v katerih se razvije vodno rastlinje. Zaradi odsotnosti rečne dinamike in posegov v strugo pa tudi zatoni počasi izginjajo in so prepoznani kot nedeljiv del rečnega ekosistema, kajti pomembno prispevajo k večji pestrosti življenjskih okolij in rastlinskih ter živalskih vrst, vključno z ribami. Zdaj jih je na odseku Stare Drave med Mariborom in Ormožem ohranjenih le še 48, od tega 12 večjih (slika 1). Od teh pa jih je na odseku Stare Drave med Mariborom in Ptujem precej manj kot na odseku med Ptujem in Ormožem (slika 1).

Med letoma 2014 in 2017 smo razis-

kovali pomen zatonov Drave za ribe. V zatoni smo ulovili različne vrste rib, tudi tipično rečno platnico (*Rutilus virgo*). Med Staršami in Ptujem smo platnico vsaj enkrat ulovili v vsakem od zatonov, in to po več primerkov, medtem ko je v glavni strugi sploh nismo ulovili. Izključno v zatoni smo ulovili tudi jeza (*Leuciscus idus*), rdečeperko (*Scardinius erythrophthalmus*) in vse mlade ščuke (*Esox lucius*). Kleničev (*Leuciscus leuciscus*), ogric (*Vimba vimba*), rdeček (*Rutilus rutilus*) in mladih bolenov (*Aspius aspius*) smo v zatoni ulovili precej več kot v glavni strugi, navadne nežice (*Cobitis elongatoides*) in pezdirk (*Rhodeus amarus*) pa so bili številni le v zatoni z zaplatami mivke.

Nova stranska struga pri Markovcih (slika 6) in obnovljeni trije zatoni (slika 9) so bili izvedeni v okviru Life+ projekta LIVEDRAVA (LIFE11 NAT/SI/882), ki ga je med letoma 2012–2017 izvajalo Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) skupaj s partnerji. Projekt so financirali Evropska unija (50 %), Ministrstvo za okolje in prostor (17 %) ter sofinancerji (Dravske elektrarne Maribor, Občina Ormož) in partnerji (33 %).

Aktivni ukrepi projekta so bili ciljno usmerjeni tudi v izboljšanje stanja populacije rib: pezdirka, bolena in navadne nežice. Med letoma 2014 in 2017 smo v Centru za kartografijo favne in flore ob podpori elektroekipe Zavoda za ribištvo Slovenije na odseku Drave med Staršami in Ptujem ter na odseku med Markovci in Zavrčem izvajali vzorčenja rib za oceno uspešnosti opravljenih ukrepov.

Slika 2: Manjši zaton reke Drave ob glavni strugi pod Ptujskim jezerom, 1,1 km nizvodno od jezua Markovci (foto: M. Govedič, 25. 5. 2017).

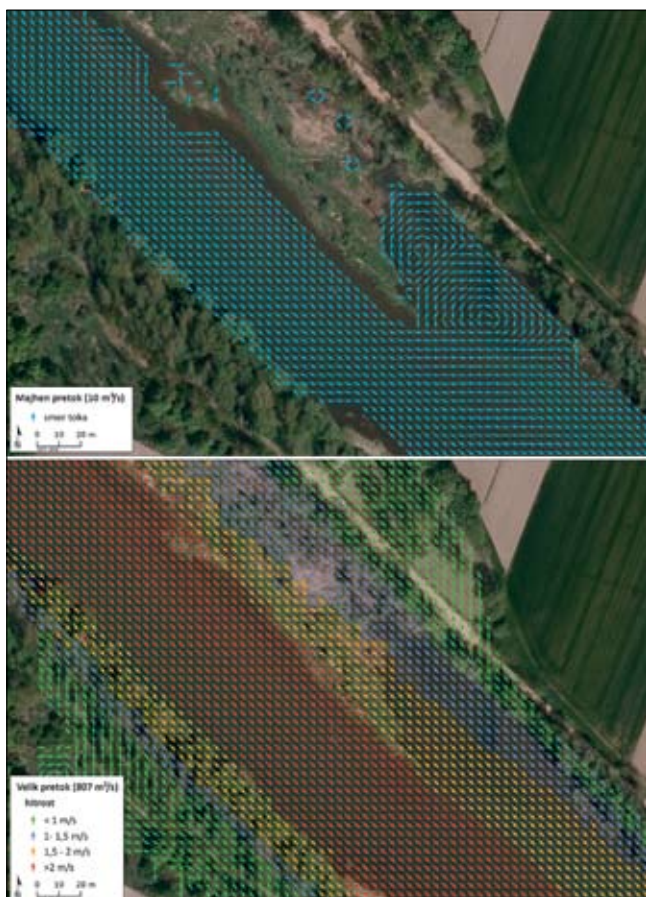
Ni vsak zaton primeren habitat za ribe

Večina zatonov reke Drave je majhnih in ležijo neposredno ob glavni strugi, le nekaj je večjih in globljih, ki so od-

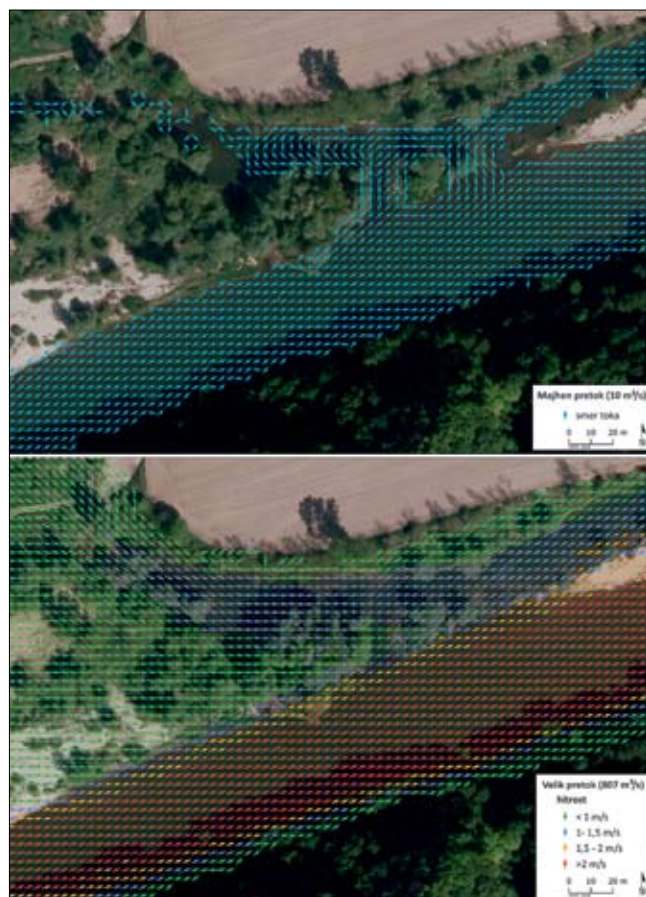
maknjeni od nje. V zatonih ob glavni strugi največkrat ni finih usedlin, kamor bi se lahko ukoreninile vodne rastline, zato so za ribe, še posebno ščuko, manj pomembni (slika 2). Ti zatonji so tudi majhni in plitvi. Ob običajnem nizkem

pretoku voda v manjših zatonih zastaja oziroma se vrtinči ob povratnem toku (slika 3). Struktura dna zatona pa ni odvisna od nizkih pretokov, temveč od visokih, ko se razmere zelo spremenijo. Smer vodnega toka je enaka kot v matici reke. Hitrost je sicer manjša kot v matici reke, a je nizka le ob bregu, tako da usedanje finih delcev, ki jih nosijo visoke vode, v osrednjem delu zatona ni mogoče (slika 3).

Za vzdrževanje populacije rib so najboljši večji, globlji, z vodnimi rastlinami delno zaraščeni in od matice struge odmaknjeni zatonji. Širše ustje zatona omogoča večji povratni tok in usedanje finih delcev, medtem ko ohranjen zaledni gozd zmanjšuje hitrost vode pri višjih pretokih, preprečuje hiter dotok poplavnih vod in s tem spiranje usedlin iz zatona (slika 4). Takšna velika zatona sta npr. nad Ptujskim jezerom, eden na levem, drugi na desnem bregu reke (slika 5). Preplavljanje zatona je sicer naravni proces, vendar je pomembno, da so pri večjih pretokih hitrosti čim manjše. Veliki zatonji, v katerih se razvije vodno rastlinje, so pomemben drstni habitat ščuk. Tam se v finih usedlinah ob obrežju razvije tudi pas trstičja, ki je prav tako primerno za drst in skri-vanje ščuk.

Slika 3: Smer toka pri nizkih pretokih (zgoraj) in smer ter hitrost ob visokih pretokih (spodaj) na območju manjšega zatona ob glavni strugi Stare Drave 1,1 km nizvodno od jezua Markovci (vir podatkov: Hidravlična analiza reke Drave od Maribora do Ormoža /VGB, LIVEDRAVA/)

Slika 4: Smer toka pri nizkih pretokih (zgoraj) in smer ter hitrost ob visokih pretokih (spodaj) na območju zatona, odmaknjenega od glavne struge Stare Drave.

Čeprav manjši zatoni ne predstavljajo drstišč ali habitatov rib, ki živijo v finem substratu, pa so mali zatoni vseeno pomembni v času visokih voda. Prodišča, še posebno zaraščena, namreč v času velikih pretokov upočasnijo hitrost vode. Tako so na mestih zatonov hitrosti vode manjše kot v matici struge, kar ribam omogoča manjšo porabo energije pri upiranju vodnemu toku.

Ko poznamo sile, ki spreminjajo zatone, jih lahko uspešno ohranjamo in obnavljamo, saj v večini naših rek novi ne nastajajo več. Toda za njihovo ohranjanje je treba upoštevati tudi širšo okolico in ne le sam zaton. Torej je treba renaturacijske posege rek načrtovati celostno in v zaledju večjih zatonov ohranjati gozd ter zaraščena prodišča. V nasprotnem primeru bodo zatoni izgubili svojo funkcijo ali pa jih bo celo zasulo. Tako je na reki Dravi vsakršno gorvodno odpiranje zatonov, ki bi vplivalo na neposredni večji pretok skozi zaton, nezaželeno in nasprotuje funkciji zatona oziroma celo negativno vpliva na ribe. Vsak odsek reke je edinstven in zato je treba dobro premisliti, kaj mu manjka. Hitenje z nepremišljenimi lokalnimi renaturacijami je lahko celo tako škodljivo kot regulacije. Tudi nepremišljeno kopiranje ukrepov oziroma primerov dobrih praks, kar je sicer zelo zaželeno, ni tako enostavno, kot si marsikdo predstavlja in želi. Ni nujno, da bo nekaj, kar se je neke izkazalo pozitivno, enako dobro tudi drugje. Zato bi bilo treba pred vsakim, tudi načeloma dobronamernim posegom dobro proučiti, kateri vrsti pomagamo, kako bomo to lahko izmerili in ali je posledično poraba davkoplačevalskega denarja smiselna oziroma upravičena.

Vzpostavitev nove struge pri Markovcih

Pri Markovcih pri Ptujju se je na območju nekdanje stranske struge Drave v prvi

Slika 6: Območje nove zaledne struge pri Markovcih

Slika 5: Večji zaton reke Drave nad Ptujskim jezerom ob desnem bregu (foto: M. Govedič, 21. 4. 2016)

poplavni terasi ohranilo več mrtvic s stalno vodo, ki je bila zagotovljena zaradi globine mrtvic in s tem njihovega stika s podtalnico. Nekatere so bile z vidika rib nepomembne in so bile celo past za ribe, saj se po poplavih niso mogle umakniti iz njih. V večjih in globljih so bile ribe stalno prisotne. Take mrtvice pa bi bile za ribe še večji potencial, če bi bile stalno povezane z reko Dravo. V projektu LIVEDRAVA smo si že v fazi prijave projekta leta 2011 zadali za cilj povezavo večine izmed obstoječih izoliranih mrtvic v vzporedno stransko strugo oziroma vzpostaviti stalni počasni pretok med njimi. Ekološko bi ta struga tako imela

funkcijo zatona, ki jih je ob reki Dravi premalo.

Vseeno pa smo pred gradbenimi deli preverili stanje rib v teh mrtvicah in potrdili, da so za ribe manj pomembne. Činklje, velike senčice ali navadnega koreslja, najbolj tipičnih vrst mrtvic, nismo ulovili. Druge vrste, značilne za mrtvice oziroma počasi tekoče odseke (androga, rdečeperka, rdečeočka), so bile redke. Navadna nežica je bila pogosta le na mestih s fino usedlino in vodnim rastlinjem. Na življenje v mrtvicah reke Drave pa sta, kot kaže, prilagojena navadni globoček in babica. Obe vrsti redko najdemo v stoječih vodah, njun obstoj pa dokazuje, da je kakovost voda v mrtvicah reke

Slika 7: Zaledna stranska struga Drave pri Markovcih (foto: M. Govedič, 10. 7. 2017)

Ščuka se zaradi varovalne barve in vzorca zlije z okoljem (foto: Slavko Prijatelj).

Slika 8: Število ujetih ščuk v nepovezanih mrtvicah (leto 2015) in v novi zaledni strugi Drave pri Markovcih (leti 2016, 2017)

Drave, glede temperaturnih in kisikovih razmer, podobna tekoči vodi ravno zaradi stika s podtalnico. Zato se poraja vprašanje, ali lahko depresije v nekdanjih stranskih strugah, ki so v prvi poplavni terasi pogosto poplavljenе, sploh imenujemo mrtvice, saj v njih ni rastlinstva in živalstva, značilnega za prave mrtvice. Pravih mrtvic reke Drave je namreč zelo malo.

Po povezavi mrtvic in vzpostavitvi povezave z reko Dravo se ribe lahko prosto premikajo po zaledni vodi ter med zaledno vodo in glavno strugo. Tudi po poplavih se tipično rečne vrste lahko umaknejo nazaj v Dravo. Nova vzporedna stranska struga, dolga 2,4 km, s počasnim pretokom z vidika rib tako opravlja funkcijo večjega zatona. Na izboljšani habitat se je takoj odzvala ščuka. Njeno povečano številčnost (slika 8) že po dveh letih lahko pripišemo rav-

no vzpostavitvi povezave mrtvic z reko Dravo. Ščuke so se drstile in preživele v večjih mrtvicah z vodnimi rastlinami tudi že pred izvedenimi ukrepi. Večje mrtvice so bile v času pomladanske drsti ščuke nepovezane z reko Dravo, saj so v tem času vodostaji reke Drave nizki in ribe se ne morejo seliti v zaledne vode. Zato so se tod drstili osebk, ki so v njih stalno živeli, ali pa tisti osebk, ki so sem priplavali v času poletnih in jesenskih visokih voda ter v njih preživeli do pomladi. Le v času poplav so se vse ščuke lahko ponovno premaknile v glavno strugo reke Drave. Po izvedbi ukrepov (povezave) se ščuke lahko prosto premikajo med jamami v stranski strugi (slika 6), predvsem pa imajo spomladi možnost selitve iz reke Drave v stransko strugo na drst. S povezavo jam sta manjši tudi tekmovalnost med vrstami in medsebojno plenjenje ščuk.

Večje ščuke se po drsti lahko prosto vrnejo v reko Dravo, preostale pa imajo dovolj drugega plena in se ne plenijo med seboj. V letu 2017 smo na vseh (14) vzorčnih mestih v novi zaledni strugi Drave pri Markovcih skupaj ujeli 122 ščuk, medtem ko smo jih leta 2015 samo 61 in leta 2016 tudi le 67 (Slika 8). To je več ščuk, kot smo jih ulovili v treh letih vzorčenj na vseh 31 vzorčnih mestih v zatoni in reki Dravi med Staršami in Zavrčem skupaj.

Zaključek

Ohranjanje rečnih zatoni je za ribe Drave zelo pomembno, za nekatere vrste celo ključno. Školjke, v katere odlaga ike zavarovani pezdirk (*Rhodeus amarus*), živijo namreč zarite v fini substrat, ki ga je največ ravno v večjih zatoni. Fini substrat je ključen tudi za navadno nežico. Za ribe so najpomembnejši večji globlji zatoni, ki so nekoliko odmaknjeni od matice struge in se vanje voda v smeri toka ne preliva že ob rahlo povišanih vodostajih. Ob velikih pretokih okoliško gozdno rastlinje zmanjšuje hitrost vode in s tem njeno moč, tako da ni spiranja finih delcev. Ravno usedli delci omogočajo razrast vodnih in močvirnih rastlin, na katere nekatere ribe odlagajo ike (ščuka, navadni ostrž). Zaradi manjše hitrosti vode lahko ribe zatone izkoriščajo kot počivališča v času visokih pretokov. Glede na opažanja lahko zaključimo, da je naravna drst ščuke v stari Dravi popolnoma odvisna od zatoni. Izkušnje iz projekta kažejo, da bi verjetno po dve do tri večje stranske struge v funkciji zatona na vsakem odseku reke Drave (med Mariborom in Ptujem oziroma med Markovci in Zavrčem) bistveno prispevale k ohranjanju naravne populacije ščuke in drugih vrst rib reke Drave.

Slika 9: V okviru projekta obnovljen 450 m dolg zaton pri Mali vasi (foto: M. Govedič; 20. 4. 2016)

Marijan Govedič,
Center za kartografijo favne in flore
(marijan.govedic@ckff.si)

POVZETEK IN ZAKLJUČKI RAZISKOVALNE NALOGE IN TRŽNEGA POROČILA ZA DOBRE IN TRAJNOSTNE OBETE
ZA IZDELKE IZ AKVAKULTURE

Slovenci pojemo malo rib

Raziskali smo stanje na trgu akvakulture na svetu, v Evropski uniji in Sloveniji. Zbrali smo podatke o proizvodnji in porabi proizvodov iz akvakulture, trgovini, samooskrbi, možnostih za izvoz in ugotavljali možnosti za izboljšanje stanja na domačem trgu. Poiskali smo najzanimivejše proizvode iz akvakulture in jih opisali. Zbrali smo predloge za izboljšanje ponudbe. Tržno poročilo smo pripravili na podlagi zbiranja javno dostopnih informacij, z osebnimi razgovori, izvedbo in obdelavo anket, udeležbo na posvetih in predstavitev, proučevanju literature in spletnih strani.

Ugotovili smo, da je akvakultura najhitreje rastoča panoga reje živali za človeško prehrano na svetu. Razlog za tako rast se skriva v velikem povpraševanju po hrani iz vodnih organizmov in čedalje večjemu omejevanju izlova prostoživečih organizmov. Do leta 2030 The World Bank napoveduje povečanje proizvodnje iz akvakulture s 53 milijonov ton, kolikor je znašala leta 2008, na 93 milijonov ton (Fish to ..., 2013), s čimer bi se proizvodnja iz akvakulture po količini izenačila s proizvodnjo iz ribolova. Glede napovedane rasti naj bi se zmanjšal pritisk na prostoživeče vodne organizme, ki nastane zaradi lova, vendar pa je na drugi strani pričakovati povečanje negativnega vpliva na vodno okolje v celoti. To je eden od razlogov, zakaj se je v akvakulturi, tako kot pri živinoreji, pojavila potreba po trajnostnem oziroma sonaravnem sistemu reje, s katerim bi zmanjšali ta škodljiv vpliv. V tem kontekstu se razvija koncept ekološke akvakulture, ki pa ni le skupek okoljevarstveno naravnanih prizadevanj, ampak tudi samostojen model trženja. Organizacija za prehrano in kmetijstvo pri ZN napoveduje naslednje stopnje rasti ekološke akvakulture v prihajajočih letih: 20-odstotno rast med letoma 2011 in 2020 ter 10-odstotno rast med letoma 2021 in 2030, ko naj bi proizvodnja iz ekološke akvakulture dosegla 1,2 milijona ton. Kljub iz tega razloga napovedani rasti in poslovnim priložnostim slovenski rejci postrvi, ki je za slovensko akvakulturo najpomembnejša vrsta, ne sledijo temu trendu. Šele leta 2013 so izdali prvi ekološki certifikat za rejo postrvi, ki so se potem leta 2014 prvič pojavile na trgu. Med potrošniki prevladuje mnenje, da bi vsaka akvakultura morala biti sonaravna.

Po zadnjih podatkih prebivalec Slovenije poje 11,2 kg rib na leto, kar je precej več kot pred nekaj leti, ko smo govorili o 7 do 8 kg, še vedno pa smo v zadnjem delu lestvice evropskih porabnikov ribjega mesa. Povprečen Žemljan poje 18,9 kg rib, v EU pa je povprečna letna poraba na prebivalca 24,9 kg. Tudi ti podatki kažejo na več kot dobre in trajnostne tržne obete za proizvode iz akvakulture.

V Sloveniji ne izkoriščamo dovolj naravnih danosti, čeprav smo z vodami izredno bogata dežela in imamo možnosti za vse vrste akvakulture. Za naše vode je značilna izredno bogata biotska pestrost. Sulec in soška postrv sta naša salmonidna endemita, ki pomenita velik potencial za prepoznav-

Glavni pokazatelji za dobre in trajnostne tržne obete za proizvode iz akvakulture

Stanje akvakulture v Sloveniji za leto 2015	%	Število prebivalcev	kg	Skupna vrednost (EUR)
Prebivalstvo in poraba		2064632	23123878,4	
Poraba na prebivalca			11,2	
Akvakultura – vzreja vodnih živali			1590000	3985807
Akvakultura v celinskih vodah			958900	3388227
Sladkovodne ribe: hladnovodne ribe			797700	2995192
Sladkovodne ribe: toplovodne ribe			161200	393035
Marikultura			631100	597580
Morski gospodarski ribolov v Sloveniji			196000	1274470
Morski prostočasni ulov			5973	38838
Športni sladkovodni ribolov v Sloveniji			141025	498305
Ulov skupaj			342998	1811613
Proizvodnja – ulov in akvakultura skupaj			1932998	5797420
Samooskrba z ribami in morskimi sadeži	8,36			

nost Slovenije, z razvojem akvakulture pri nas pa tudi obetaven tržni potencial.

Naši glavni proizvodi so postrvi in klavpavice, gojimo pa tudi brancina. Zaradi omejenosti s prostorom moramo v Sloveniji razmišljati o vrhunski kakovosti, predvsem pa o samooskrbi s proizvodi iz akvakulture. Ko dosežemo proizvodnjo, ki je potrebna za samooskrbo, bomo lahko tudi izvažali, kajti EU je največji uvoznik proizvodov iz akvakulture in ulova. Celotna EU ne dosega niti 50 % samooskrbe.

Slovenci se zavedamo pomena rib v prehrani sodobnega človeka, vendar o ribah vemo premalo, ne znamo jih ne pripravljati ne jesti. Z anketo smo ugotavljali stanje na domačem trgu in ugotovili veliko potrebo po znanju in informacijah o domačih izdelkih iz akvakulture. Potrošniki zaupajo domačim rejcem in iščejo domače izdelke iz akvakulture, dvomijo pa v kakovost rib iz daljnih dežel, ki ne morejo biti sveže, transport pa obremenjuje okolje. Precej rib gojimo za ponovno naselitev, kar kaže na stopnjo ozaveščenosti in razširjenost športnega ribolova.

Za informiranje in ozaveščanje prebivalstva in potrošnikov je nujno nadaljevanje promocijske kampanje Rad jem ribe. Povečati je treba kulturo uživanja rib in povečati porabo produktov, zlasti iz domače akvakulture.

Domači proizvajalci potrebujejo pomoč skozi ukrepe ribiškega sklada pri ustvar-

janju svojih blagovnih znamk, da bodo prepoznavni na domačem in tujih tržiščih. V Sloveniji imamo več kot 200 akvakulturnih obratov, za veliko večino pa so značilni neurejeni prodajni prostori na samih objektih.

EU dosega 46 % samooskrbo, Slovenija pa le 8,36 %. Naš prvi cilj je samooskrba, možnosti za izvoz pa tudi obstajajo glede na stopnjo samooskrbe v EU.

Pojavljajo se nova podjetja, v katerih se združujejo različni kmetijski strokovnjaki, biologi in mikrobiologi, ki razvijajo podjetja za gojenje alg, hidroponiko, akvaponiko. Sulec in soška postrv sta že na voljo potrošnikom, prav tako jesetri, ...

Iz rezultatov tržne raziskave in poročila za dobre in trajnostne tržne obete za proizvode iz akvakulture je več kot razvidno, da je v Sloveniji treba vlagati v razširitev obstoječih zmogljivosti proizvodnje iz akvakulture, saj je samooskrba kritično majhna, možnosti za izvoz pa skoraj neomejene. Pospesevati je treba obseg obstoječe proizvodnje pa tudi razvoj novih izdelkov iz akvakulture in gojenje novih vrst, tako rib kot rakov in vseh drugih vodnih organizmov.

Prizadevati si je treba za najvišjo kakovost proizvodov iz akvakulture in razvoj sonaravne ali ekoakvakulture. Prisluntni je treba potrebam proizvajalcev in povečati kulturo uživanja izdelkov iz akvakulture med prebivalstvom.

Stane Omerzu

Anatomija prebavil

Prebavila so organski sistem za sprejemanje in izrabljanje hrane, ki ga sestavljajo ustno-žrelna votlina, požiralnik, želodec, črevo z anusom ter prebavni žlezi jetra in trebušna slinavka. Med dolgotrajnim razvojem rib se je njihov prebavni sistem uspešno prilagodil različnim prehranjevalnim navadam.

Po načinu prehranjevanja ločimo ribe plenilke (*carnivori*), ki se prehranjujejo izključno s hrano živalskega izvora, precej manj rib (*herbivori*) se prehranjuje izključno s hrano rastlinskega izvora, vsejede ribe (*omnivori*) pa se prehranjujejo z živalsko in rastlinsko hrano.

Glede na razlike v prehrani se razlikuje tudi prebavni sistem rib. Začetek prebavil je ustno-žrelna votlina, ki ima poleg dihalne vloge tudi prebavno. Začne se z podolžnimi usti, katerih položaj je najpogostejše končni, nadstojni ali podstojni, kar je odvisno od vrste in načina grabljenja oziroma jemanja hrane. Nadstojna usta imajo ribe plenilke, medtem ko imajo ribe, ki pobirajo hrano z dna, podstojna usta. Nekatere vrste rib, kot so na primer nekateri krapovci in jesetri, imajo usta podaljšana v nekakšen rilec, s katerim lahko posrkajo hrano z dna. Velikost ust je odvisna od vrste hrane. Plenilke imajo velika usta, ki se lahko široko razprejo, ribe, ki se prehranjujejo z rastlinjem in planktonom, pa imajo majhna usta. Ustnice so pri ribah razmeroma slabo razvite, njihova povrhnjica pa takoj prehaja v ustno votlino, kjer so številne čutnice. Na ustih ali v ustnih koticah so lahko podaljški v obliki brk, na katerih so čutnice za otip in okus. Pri somu in jesetih imajo brki hrustančno oporo, pri nekaterih ribah so koščeni, pri krapih pa nimajo nobene opore. Na začetku ustne votline rib kostnic sta dve dihalni loputi, ki zapirata usta in pri vdihu preprečujeta, da bi se voda vračala skozi usta. Nekateri ta organ imenujejo notranja usta. Jezik je pri ribah za razliko od drugih vretenčarjev trd, brez mišic in skoraj nepomičen, pri nekaterih ribah pa so po njem zobje. Na nebu je sluznica zadebeljena, na njej so številne čutnice. Ta organ imenujemo okušalna blazinica in razen okušanja pomaga tudi pri goltanju hrane. Okušalna blazinica je še posebno dobro razvita pri krapih. Ribe ne ustvarjajo sline, saj ne bi imela nobenega pomena, ker bi se z vodo sprosti izpirala.

Zobje se pri ribah menjajo vse življenje. Novi zrastejo bodisi na mestu, kjer so bili stari ali pa med bazama starih zob. Oblika zob je odvisna od vrste hrane, ki jo ribe uživajo, ter od njihove starosti in spola. Tudi razporeditev zob je zelo različna.

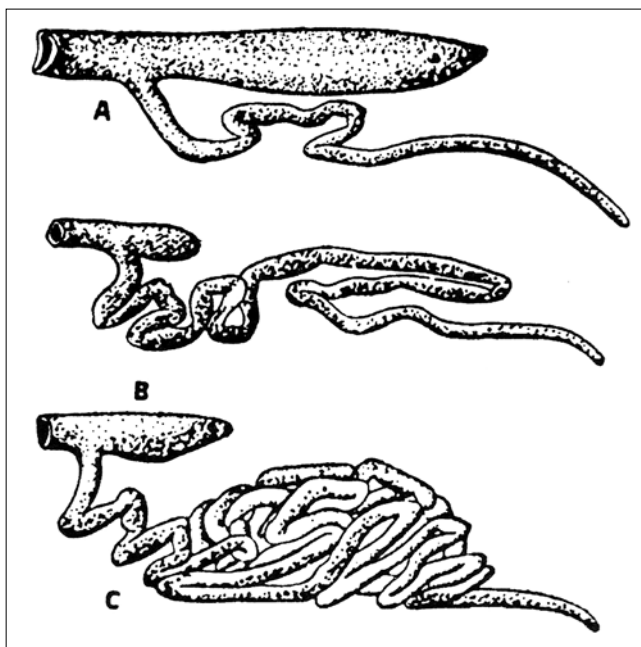
planktonom, slabše pri plenilkah, ščuka pa jih sploh nima. Dolžina in gostota žbic je tudi pokazatelj, po katerem lahko ločimo križance sorodnih vrst rib.

Žrelu sledi požiralnik, ki je pri večini rib širok in kratek, pri prehodu hrane pa se lahko razširi. Ste-na požiralnika je iz prečno progastih in gladkih mišic, v prednjem delu pa se izloča sluz, ki pomaga, da ribe lažje pogoltnejo hrano.

Požiralnik se nadaljuje v želodec in črevo. Vrste rib, ki imajo žrelne zobje, nimajo pravega želodca. Žrelni zobje namreč zalagaje hrane zdrobi-jo do take mere, da v črevo ne pridejo veliki delci. Pri ribah, kamor sodijo tudi krapovci, je začetni del črevesa razširjen in tvori *bulbus intestinalis*, organ, ki ima vlogo želodca, čeprav se v njem ne izločajo prebavni sokovi. Črevesno steno sestavljajo trije sloji, in sicer notranji sloj (*tunica muco-sa*), v sredini je mišični (*tunica muscularis*), zunanji sloj pa je serozna ovojnica (*tunica serosa*). Vsak izmed slojev je razdeljen še na vmesne sloje, vsak pa ima svojo vlogo pri prebavi hrane in resorpciji prebavljenih snovi. Površina sluznice je zelo obsežna, saj

ima poleg tega, da je zelo nagubana, še črevesne resice (*villii intestinales*), ki za večkrat povečajo njeno površino. V tem sloju so tudi celice, v katerih nastajao sluz in enterociti, imenovani tudi absorpcijske celice, iz katerih se vsrkavajo hranilne snovi. Pri krapih so enterociti podobno zgrajeni kot pri novorojenih sesalcih in omogočajo vsrkavanje tudi velikih molekul beljakovin. Mišični sloj črevesa je zgrajen iz vzdolžnega (*lamina longitudinalis*) in krožnega sloja (*lamina circularis*). Glede na različno zgradbo in fiziološko vlogo pri krapih ločimo tri dele črevesa: v prednjem potekata razgradnja in vsrkavanje maščob, v srednjem se vsrkajo beljakovine, v zadnjem delu pa je sposobnost vsrkavanja majhna. Njegovi glavni vlogi sta izmenjava ionov in osmotski transport vode.

Pri ribah, ki imajo želodec, je požiralnik iz treh delov. V prednjem in sred-

Dolžina črevesa glede na način prehrane rib: A: carnivor, B: omnivor, C: herbivor
Vir: Treer in sodelavci: Ribaštvo, Zagreb, 1995.

Zobje lahko prekrivajo večino kosti v ustni votlini ali pa so le na določenih delih ust, kot so na primer goltni ali žrelni zobje pri krapih, nekatere ribe pa zob sploh nimajo. Posebno številni so ščetkasti zobje; som ima npr. 10.000 takih zob. Tisti za grabljenje hrane so dolgi, ostri in zaobljeni, tako da plenilke lahko plen zgrabijo in ga zadržijo. RIBE, ki se prehranjujejo z mešano hrano, imajo tope žrelne ali goltno zobe prilagojene za drobljenje hrane.

Za ustno votlino je žrelo, ki ga z zunanje strani obdajajo škržni loki, na zunanji strani katerih so škržni lističi, na notranji pa so hrustančne žbice (*spinae branchiales*), ojačane s hrustancem ali kostjo. Skoznje se precejata voda in plankton ter ločujejo veliki in grobi delci hrane, ki bi lahko poškodovali nežno škržno tkivo. Posebno dobro je ta organ razvit pri ribah, ki se prehranjujejo s

njem delu so številne celice, ki izločajo kisló sluz, zadnji del požiralnika pa je po zgradbi že zelo podoben želodcu in se imenuje *oesogaster*. Požiralniku sledi želodec, ki se začne s kardio (*cardio*) in konča s pilorusom (*pylorus*), kjer želodec prehaja v črevo. Želodec, ki ga oživčuje *nervus vagus*, je pri različnih vrstah različno raztegljiv, najbolj pa pri plenilkah. Tudi oblika želodca je pri različnih vrstah rib različna. Pri ostrihu ima na primer obliko slepe vreče, pri ščuki je valjasto razširjen, pri postrvih pa je zakrivljen. V želodcu se hrana kopiči in deloma tudi prebavi ter postopno pomika proti črevesju. Stena je iz sluznice, mišičnega sloja in seroznega plašča. V sluznici so celice, ki izločajo sluz, ki jo ščitijo pred solno kislino (klorovodikova kislina) in pepsinom, ki ju izločajo želodčne žleze. Mišični del želodca je iz gladkih in prečno progastih mišic, vlakna notranjega dela želodca potekajo krožno, zunanega pa podolžno. Zaradi delovanja krožnega in vzdolžnega sloja gladkih mišic se želodčna stena začne ritmično krčiti (peristaltika) in potiskati hrano iz želodca proti črevesu. Kislost (pH) želodca se spreminja. V času, ko ribe ne jedo, je pH skoraj nevtralen, ko pa se hranijo, kislost doseže vrednost 2 (od 1 do 7 je kisló območje pH; čim nižja je vrednost, tem bolj kisló je).

Zgradba črevesja je na splošno podobna kot pri ribah brez želodca, so pa razlike med posameznimi vrstami. Pri ameriškem somiču je črevesje iz štirih delov, pri ostrihu iz treh, pri šarenki pa iz dveh. Pri ribah z želodcem so na začetnem delu črevesa pilorični podaljški (*appendices pyloricae*), ki so po zgradbi in namenu podobni črevesu, njihovo število pa je značilno za vsako ribjo vrsto. Potočna postrv ima od 40 do 90 piloričnih podaljškov, soška postrv od 150 do 284,

lipan od 23 do 25, smuč sedem, ostriz pa tri pilorične podaljške. Pri križancih postrvi je število piloričnih podaljškov srednja vrednost obeh staršev. S piloričnimi podaljški se poveča površina črevesja in podaljša zadrževanje hrane v njem, s čimer se izboljša izkoristek hrane. Pri šarenki, težki 100 g, je površina sluznice piloričnih podaljškov 1,8-krat večja od površine črevesa. Pri nekaterih razvojno nižjih ribah, ki imajo krajše črevo, kot so to na primer pri sladkovodnih ribah jesetri, se površina črevesa poveča s spiralnimi resicami (*valva spiralis*).

Dolžina črevesa je odvisna tudi od vrste hrane, ki jo ribe uživajo. Najdaljše črevo imajo rastlinojede ribe, najkrajše ribe plenilke, pri ribah, ki uživajo mešano hrano, pa je dolžina črevesa nekje vmes (glej risbo). Pri ščuki dolžina črevesa v razmerju z dolžino telesa znaša 1 : 1, pri ostrihu 1 : 2, pri krapu od 2,5 do 3 : 1, pri belem amurju pa od 5 do 6 : 1.

Sestavni del prebavil sta še prebavni žlezi jetra (*hepar*) in trebušna slinavka (*pancreas*). Jetra so največja žleza v telesu. Pri postrvih, ščuki in še nekaterih drugih ribah so kompaktna kot pri višjih vretenčarjih, pri krapih pa so iz sedmih režnjev, ki so umeščeni med črevesne vijuge. Velikost jeter se spreminja glede na vrsto in starost ribe ter glede na letni čas in intenzivnost hranjenja. Največja jetra imajo ribe iz družine trsk, od naših rib je to menek. Znano je, da so menkova jetra zanimiva kulinarična poslastica. Pri krapih na jetra odpade od 5 do 6 % celotne telesne teže. Pozimi, ko se krap ne prehranjuje, so jetra rumeno zelena, v času obilnega prehranjevanja pa so temno rjavo rdeča, svetla barva je navadno znak, da so jetra zamaščena. V jetrnih celicah (*hepatociti*) nastaja žolč, ki se izloča v žolčne kanalčke, le-ti pa se združijo v *ductus hepaticus* in v kanal

(*ductus cysticus*), ki vodi v žolčnik (*vesica fellea*), iz njega pa se prek izvodila (*ductus choledocus*) žolč izliva v črevo. Menek, ki ima največja jetra, nima žolčnika in se žolč iz jeter izliva neposredno v črevo. Žolč izboljšuje razgradnjo in prebavo maščob, pomembno vlogo ima pri razstrupljanju škodljivih snovi in pomaga pri metabolizmu beljakovin ter ogljikovih hidratov. Tkivo trebušne slinavke je pri nekaterih ribah, na primer tudi pri krapih, med jetrnimi celicami, zato ta organ imenujemo *hepatopankreas*. Pri postrvih, ščuki, jegulji in nekaterih drugih ribah je trebušna slinavka kompaktna in jo lahko vidimo s prostim očesom, pri drugih pa jo vidimo le pod lupo. Pri postrvih je trebušna slinavka v obliki trakov, ki so umeščeni med pilorične podaljške. Trebušna slinavka ima endokrino vlogo, pri kateri nastaja hormon inzulin, in eksokrino vlogo, pri kateri nastajajo prebavni encimi tripsin, lipaza in amilaza. Ribe potrebujejo za življenje, rast in razmnoževanje enake hranljive snovi kot drugi vretenčarji, vendar pa se glede prebave, potreb po hranljivih snoveh in rasti precej razlikujejo od toplokrvnih živali.

Prof. dr. Vlasta Jenčič

Literatura

Bogut, I., Novoselić, D., Pavličević, J. (2006). Biologija riba, Poljoprivredni fakultet, Osijek.

Fijan, N. (1963). Anatomija, histologija, fiziologija i embriologija riba, predavanja »Ribogojstvo i bolesti riba, III. stupanj«, Zagreb, interni izvod.

Treer, T., Safner, R., Ančić, I., Lovrinov, M. (1995). Ribarstvo, Nakladni zavod Globus, Zagreb.

IZBERITE SI NAJUSPEŠNEJŠI DAN ZA RIBOLOV

NA OSNOVI HERSCHLOVEGA VREMENSKEGA KLJUČA VAM SVETUJEMO NAJPRIMERNEJŠE DNI ZA USPEŠEN RIBOLOV:

2018																															
☾															●	☽															○
APRIL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
SALMONIDI	●	●	●	●	●	◐	◑	◒	◓	◔	◕	◖	◗	◘	◙	◚	◛	◜	◝	◞	◟	◠	◡	◢	◣	◤	◥	◦	◧	◨	◩
CIPRINIDI	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲

2018																																
☾															●	☽															○	
MAJ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
SALMONIDI	●	●	●	●	●	◐	◑	◒	◓	◔	◕	◖	◗	◘	◙	◚	◛	◜	◝	◞	◟	◠	◡	◢	◣	◤	◥	◦	◧	◨	◩	◪
CIPRINIDI	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲

LEGENDA: SALMONIDI ● DOBER ULOV ○ SREDNJI ULOV ○ SLAB ULOV CIPRINIDI ▲ DOBER ULOV ▲ SREDNJI ULOV △ SLAB ULOV

MUHARJENJE V VIPAVSKI DOLINI

Onstran uhojenih steza

Pravijo, da v reki Vipavi živijo številne in velike postrvi, tudi tiste marmorirane. Niso najpredrznjše in težko jih je ukaniti. Ribolov je zahtevnejši kot v drugih primorskih muharskih vodah, je divji in samorasel. Morda k temu pripomore ostra burja ali pa svežina vipavske vode, ki je menda ena najhladnejših pri nas. A če muharjeva duša ubere tone okolice in je z njo popolnoma uglašena, je na Vipavi lahko deležna skorajšnjega ribiškega čudeža. Obilje postrvi, med njimi tudi soške, pa lipani in štrkavci za povrh bodo pogosto obviseli na muharski vrvi. Pravcati ples na vodi! Za začetek nove muharske sezone, ki smo se je tako veselili, si ne bi mogli zamisliti lepše kombinacije.

Nad toplo Vipavsko dolino visi neviden oblak, iz katerega ro-sita življenje in lepota. Ko boste tam, obstanite na robu njiv in zaprite oči. Najprej nezamenljivi vonj po topli flišni prsti in sóli, morje je zelo blizu. Izza priprtih vek redí neskončnih vinogradov. Čisto blizu šum reke, stisnjene med nasade breskev, češenj in drugih dreves. Žvenket iz krošenj, »cip,

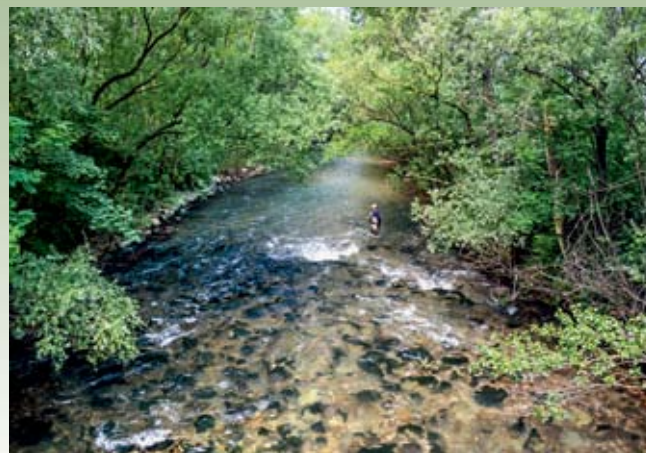
Položaj ajdovskega odseka Vipave na zemljevidu Slovenije

cip, cip,« ko se vanje ujame blagi zahodnik.

Ribolov na Vipavi je zaradi pri-jetnega sredozemskega podnebja in drugih naravnih danosti balzam za telo, po drugi strani pa bo ribiča postavil pred veliko preizkušnjo. Muharjenje na tej primorski reki ni najenostavnejše. Razloge za to iščemo v posebnosti vode, bogastvu hrane, v zadnjih letih pa tudi v jatah sestradanih ribojedih ptic. Po besedah nekaterih ribičev, ki na Vipavi lovijo pogosto, naj bi kormorani in čaplje zelo zmanjšali ribjo populacijo. Ribe je kljub temu še mogoče ujeti, a stanje ni več rožnato kot nekoč, še radi dodajo. Kaj lahko ribič pričakuje od ribo-lova na Vipavi?

Obilno rastje ob Vipavi varuje brežine pa tudi ribe, ki se rade skrivajo ravno tam, kjer v vodo segajo korenine dreves ali se čez gladino vzpenjajo njihove goste krošnje. Takim mestom je priporočljivo nameniti nekoliko več časa.

Ribič bo le redko metal z obale, zato bo moral previdno zakorakati v vodo. Visoki škornji ne bodo odveč, prav tako ne dolgi in lahni meti. Ribe so tam zelo plašne!

Lepo se je izgubiti med obema bregovima ene najlepših slovenskih rek in uživati v ribolovu praktično vseh ribolovno najzanimivejših muharskih ribjih vrst pri nas.

Revir

Vipava priteče iz številnih izvirov na južnih in zahodnih obronkih Nanosa. Kraško zaledje botruje njene-mu muhastemu značaju, vodostaj namreč lahko zelo niha. Spomnimo se vsakoletnih zelo naraslih voda ali celo poplav. No, takrat ni za ribolov prav nič zanimiva.

Pred nedavnim smo v povsem običajnih okoliščinah obiskali odsek Vipave, s katerim gospodarijo v RD Ajdovščina. Njihov ribolov-

Primer ulovljenega vipavskega križanca (ali pa gre za potočno postrv?), ki je prijel na manjši posnetek ščeševke pupe. Tovrstne umetne muhe se zelo dobro izkažejo na vseh mirnejših odsekih, ko z dvigom pupe pri ribah iz-zovemo napad.

ni revir sega od starega mostu v Vipavi do jezua pri vasi Brje in je dolg slabih 14 km. To zadošča za dober teden neprekinjenega ribolova, zato se ribiči veselijo številnih obetavnih ribiških prostorov, ki jih ponuja reka. Revir je sicer razdeljen glede na način ribolova. Če se ribič odloči za muharjenje, sme loviti po celotnem revirju. S tablami je ustrezno označen odsek, kjer je ribolov dovoljen le na način *ujemi in spusti*. V primeru beličarjenja lovi na dveh omejenih odsekih, in sicer med mostom pri naselju Velike Žabljice do jezua pri dobavski krnici ter med mostom pri Brjah pa do jezua, kjer je meja z RD Renče. V mirnejših in globljih predelih reke živijo tudi nekateri krapovci, denimo podust, grba, klen, najzanimivejše muharske vrste pa so soška postrv, potočna postrv, križanci, šarenka in lipan. Dovoljeno je tudi vijačenje, in sicer od izliva Hublja dolvodno, toda uporaba umetnih vab (voblerji, blestivke, ...) je zelo omejena.

K vipavskemu ribolovnemu okolišu sodi tudi Hubelj, na katerem je dovoljen ribolov od avtocestnega mostu do sotočja z Vipavo. V RD Ajdovščina upravljajo poleg Vipave in Hublja še z manjšim ribnikom v dobavski krnici, ki stoji tik ob Vipavi in ribiče draži s krapji, linji, kleni, grbami in celo podustmi.

Povprečna širina muharske Vipave je okoli 15 m, globina pa je povsem različna, kar je značilnost muharskih vodotokov z razgibanim rečnim koritom. Dno je prodnato in peščeno, tok je preurejen,

Ocenjevalni list

Revirje ocenjujemo tako, da vsako izmed sedmih kategorij ocenimo z oceno od 1 do 6. Kategorije so ustrezno ovrednotene, kar pomeni, da sta npr. čistota vode ali ribja populacija pomembnejši kategoriji kot možnost parkiranja ali dostop do vode.

Vodotok: Reka Vipava
Revir: Od starega mostu v Vipavi do jezua
Upravljavca: RD Ajdovščina

Kategorije in vrednost (faktor)	Obrazložitev kategorije	Ocena od 1 do 6	Rezultat (zvezdice)
Kakovost vode 0,20	Čistost vode in okolice vodotoka. Splošna senzorična ocena.	4,5	0,9000
Pestrost ribolova 0,10	Ali je na revirju primeren ribolov za začetnike in izkušene ribiče. Pestrost vodotoka s stališča načina ribolova.	3,0	0,3000
Cena dovolilnice 0,10	Ocena razmerja med kakovostjo ribolova in ceno dnevne dovolilnice.	5,0	0,5000
Ribja populacija 0,30	Možnost ribolova več ribjih vrst v različnih letnih časih.	5,0	1,5000
Pristop do vode 0,075	Zaraščenost vodotoka, udobnost pri ribolovu (metanje).	4,0	0,3000
Dostop do revirja 0,075	Prometna povezanost, možnost primerne parkiranja.	5,0	0,3750
Ocena upravljavca 0,15	Dostopnost do pomembnih informacij, odzivnost informacij, odzivnost in prijaznost upravljavca.	6,0	0,9000
		32,5 točke	4,775 zvezdice

Z dvignjenih območij smo pogosto opazovali postrvi, tako kot tole okoli 40 cm dolgo soško postrvi. Le poredko se je dvignila h gladini, od koder je cmoknila po drobnem zalogaju.

Takšnega pogleda je deležna trepetajoča majevka ali manjša ribica, preden izgine v napadalčevem želodcu. Opazite marmoriran vzorec in velike prsne plavuti?

brežine pa večinoma tlakovane z bloki apnencev in obrasle z gostim rastjem tako, da melioracij niti ne opazimo.

Dnevna dovolilnica, ki dovoljuje ribolov na način »ujemi in spusti«, stane 25 EUR, medtem ko je dovolilnica »ujemi in vzemi« dražja; njena cena znaša 40 EUR. Na voljo sta na nekaterih fizičnih prodajnih mestih (informacije poiščite na spletni strani www.rd-ajdovscina.com), kupite pa ju lahko tudi na spletu.

Na nekaterih odsekih je pristop do vode prav enostaven, denimo v bližini mostov in cest. Vsem ribičem, ki se na Vipavo morebiti podajajo prvič, predlagamo, naj se odločijo za omenjena mesta. Sami smo izgubili kar nekaj dragoc-

Prekrasen pogled na bogato naravno okolico Vipave. Kljub regulirani strugi je le-ta pestra, brežine so zelene in voda zelo prijetna na pogled.

nega časa, ko smo iščoč primerno parkirno mesto blodili po labirintu makadamskih poti.

Ribolov

Pri enem udobnejših mest glede pristopa smo z ribolovom začeli tudi sami; natančneje pri vasi Dolenje, v neposredni bližini Napoleonovega mostu, ki se pne čez reko kot spomenik bolj romantičnim časom. Po pripovedovanju naj bi bilo muharjenje na Vipavi zelo zahtevno in s to pripombo v mislih smo se celotne zadeve tudi primerno lotili.

Na prvi pogled je bila reka zelo zaraščena, kar je kazalo na zahtevne mete in neugodne položaje pri zategovanju. Voda se je zdela tudi izjemno pestro oblikovana – curki so se izgubljali v dolge odseke globoke vode, ki so jih ponekod prekinili globoki tolmuhi. Brodenje je bilo neizbežno, zato smo se najprej primerno obuli, nato pa pripravili palice. Na prvi pogled bi ribiču predlagali uporabo krajše štirice ali trojke s plavajočo vrstico, a smo ubrali drugačno pot. Najprej smo v ogenj poslali deset čevljev dolgo vitko štirico (po AFTM), da bi zadostili lastni nečimrnosti pa smo sestavili tudi kratko bambusovo cepljenko. Dediščina žlahtne preteklosti je sladka!

V reki živijo tudi pogoste šarenke, ki se očitno kar dobro počutijo med domorodnimi soškimi postrvmi. Ribič jih lahko pričakuje povsod: v curkih, mirnejših predelih in tolmunih.

Odsek revirja, kjer je dovoljeno le muharjenje na način ujemi in spusti, je ustrezno označen z velikimi visečimi tablami v zeleni barvi.

Daljšje muharice nismo izbrali pomotoma, temveč smo zaradi mirne vode in očitno plašnih rib vztrajali, da bi preizkusili ličinkarjenje na francoski način. To poteka z dolgo predvrstico, lahimi meti in kolikor mogoče naravnimi posnetki ličink. V okoliščinah, na kakršne smo naleleti, smo vse upe polagali v ribolov pod gladino. Pogled z brežin v mirno vodo je razkrival obilje rib, ki pa so se takoj odzvale na dražljaje iz okolice. Čakal nas je zahteven, a zabaven ribolov.

Najprej smo se lotili mirnejše in globlje vode, ki je segala nekako do pasu. Godil nam je hlad vipavske vode in metanje nam je šlo zlahka. Težavne okoliščine so botrovali, da smo lovili izključno proti toku, kot velevala teorija. Sem in tja kak lipanček in manjša šarenka. Iz minute v minuto smo dobivali občutek za revir, z vsakim novim metom smo utrjevali svoj položaj v prehranjevalni verigi. Najprej smo lovili z drobnim zajčjim ušesom v rjavo olivni barvi, obteženim s temno volframovo kroglico. Če je na vodo padla muharska vrstica ali če smo preveč lomastili okoli vode, so se ribe razbežale, še pre-

Korito Vipave je slikovito; plitvejši deli se hitro poglobijo v počasne in globoke odseke. Tam brodenje ni mogoče, zato ulovljene ribe utrjujamo kar z brega ali s plitvine.

Star Napoleonov most pri vasi Dolenje je odlično izhodišče za muharjenja željne ribiške avanturiste. Kamnita kulturna dediščina je pogost motiv na fotografijah ribičev, ki obiščejo Vipavo.

Čudovito postrv z lepim marmoriranim vzorcem smo uspeli ujeti na posnetek ličinke (kombinacijo zajčjega ušesa in ajdovke), zvezane na trnku #12.

Prekrasen zadnji del telesa srednje velike postrvi, ki smo jo ulovili v neposredni bližini Napoleonovega mostu. Poglejte slikovite belo-sive pege, ki so razporejene po celotni repni plavuti.

Za ribolov v mirnejših predelih Vipave smo najpogosteje uporabili takšne ali podobne posnetke ličink. Neobtežene muhe se bolje izkažejo, saj v vodi plavajo naravnije kot posnetki, obteženi s svincem ali volframom.

den smo jih opazili. Sugestivne in impresionistične posnetke smo zamenjali z realističnimi, kolikor smo jih pač imeli v škatlici.

Za miselni premor smo se skobacali iz vode in se sprehodili mimo dehtečih breskev. Kmalu smo prišli do zanimive brzice, kjer smo se poigrali bolj »po komercialno«. V vodo smo vrgli velik in težak posnetek ličinke. Ni bilo treba čakati dolgo, ko je udarilo po njej. V hitrih odsekih je ribe enostavneje ujeti, ker nimajo časa, da bi si plen ogledale od blizu, besneča voda pa preprečuje njihovemu ostremu vidu, da bi zaznal ribiča.

Na koncu ene takšnih brzic smo opazili zanimivo zajedo in manjši tolmun, čez katerega je slonela veja sklonjene vrbe. Eden ali dva meta sta bila potrebna, tokrat po toku navzdol, da smo iz njega zmamili prekrasno postrv z lepim marmoriranim vzorcem. Lepo se je borila, a kljub trudu pristala v naši podmetalki. Ne za dolgo. Njeno dolžino smo ocenili na okoli 60 cm,

s čimer smo več kot zadostili našim skromnim ribiškim pričakovanjem. Potem ko smo jo hitro osvobodili bodeče kosmate navlake v njenem gobcu, je počasi odplavala nazaj, kakor da se nič ni zgodilo. Ali pa nam je s svojo mirnostjo želela pokazati, kdo zares kraljuje v revirju.

Po lepem uspehu se je začelo lahkotno postopanje ob Vipavi, kar nam je šlo v brezmejno slast. Ni se težko izgubiti ob tako lepi reki, kot je Vipava, in pozabiti na vse. K pravemu vzdušju je pripomogla tudi steklenica ohlajene pinele. Če vas bo kdaj zazebló v noge zaradi mrzle vode izpod Nanosa, se spomnite, da vanjo lahko vtaknete steklenico dobrega vina, sami pa se umaknete v varno zavetje toplih obrežnih trav.

Vtisi

Ko smo pozno popoldne končali z ribolovom, nam je prijatelj pripravil še pravo primorsko gostijo. Saj ne, da ne bi več hoteli loviti. Ampak ugodja in lepote je bilo v

nekem trenutku toliko, da smo si rekli: »To je to.« Hvaležni smo, da smo lahko bili ob Vipavi. Pod brajdo nam je nato natočil rebulo in iz lonca je zadišalo po mineštri in šelinki. Kako lépo je življenje onstran uhojenih steza.

Pri ocenjevanju revirja nismo skoparili s pohvalami. Zelo dobre ocene smo pripisali ceni dovolilnice, ribji populaciji in oceni upravljalca. Čeprav smo revir obiskali samo enkrat, pa smo imeli odličnega ribiškega vodnika, ki nam je Vipavo predstavil na nevsiljiv in pristen način. Revir je na koncu dobil 32,5 točke (od 42 mogočih) in zelo dobro končno oceno 4,775 zvezdice (od 6 mogočih).

Če bo dopuščal vodostaj, se na Vipavo odpravite čim prej. Spomladanski ribolov je lahko zelo dober, zato je priporočljivo izkoristiti topel uvod v poletje. Velikih postrvi in drugih zanimivih muharskih rib je v tej primorski reki veliko. Kdo ve, morda katera čaka prav vas?

Jure Ušeničnik

PREDSTAVITEV NA MEDNARODNEM SEJMU ŠPORTNEGA RIBOLOVA PESCARÉ SHOW V VICENZI

Veliko zanimanje za obisk Slovenije

Mednarodni sejem športnega ribolova Pescare show v Vicenzi ni le osrednji sejem športnega ribolova v Italiji, ampak tudi eden največjih in najpomembnejših sejmov športnega ribolova v Evropi. V treh letih, odkar sejem organizirajo kot samostojno sejmsko prireditev (prej so ga organizirali skupaj s sejemom lova), se je povečalo število razstavljalcev in obiskovalcev, in to za več kot 30 %. Odločitev o delitvi na dva specializirana sejma se je izkazala za pravilno, saj sta zdaj oba zelo uspešna.

Letošnji sejem je potekal v Vicenzi v Italiji od 24. do 26. februarja. V programu sejma sta sladkovodni in morski športni ribolov. Na sejmu je izredno bogata ponudba ribolovne opreme in pribora za vse vrste sladkovodnega in morskega ribolova. V okviru sladkovodnega ribolova so vse oblike ribolova, tekmovalni ribolov in ribolovni turizem. Zelo sta poudarjena muharjenje in krapolov, pa tudi ribolov na plenilke. Na letošnjem sejmu je sodelovalo več kot 220 razstavljal-

cev, lani 180. V treh dneh ga je obiskalo kakih 15.000 obiskovalcev, kar je 16 % več kot lani.

Slovenija je za italijanske ribiče zelo zanimiva, in sicer za muharjenje in za ribolov krapovcev ter plenilk. V Italiji je skoraj dva milijona ribičev. Največ jih je starih od 25 do 54 let, veliko imajo tudi mladih ribičev.

Na sejmu smo letos sodelovali tretjič. Nastop smo skupaj pripravili Ribiška zveza Slovenije in Zavod za ribištvo Slovenije, pridružili so se nam tudi Slovenska

Zanimanje za obisk Slovenije je bilo veliko.

turistična organizacija, Turizem Ljubljana, ribiške družine Bled, Idrija, Mozirje in Šempeter ter Hotel Zlata ribica. Letos smo se, tako kot lani, predstavili na razstavnem prostoru, površine 21 m².

Predstavili smo muharjenje ter ribolov krapovcev in plenilk. Obiskovalcem smo poleg popolnih informacij o možnostih muharjenja v Sloveniji z brošuro Muharjenje v Sloveniji, ki so jo pred dve letoma skupaj pripravili Slovenska turistična organizacija, Zavod za ribištvo Slovenije (ZZRS) in RZS, letos ponudili tudi novo brošuro v italijanščini Ribolov krapovcev in plenilk v Sloveniji, ki jo je pripravila RZS. ZZRS je obiskovalcem predstavil prospekte muharskih voda, s katerimi upravljajo. Poleg tega so se s promocijskimi brošurami in filmi predstavile tudi RD Bled, Idrija, Mozirje in Šempeter. Informacije smo obiskovalcem osebno posredovali predstavniki ZZRS, RZS, RD Idrija in hotela Zlata ribica.

Agencija STO je po-

skrbela za predstavitev turistične ponudbe Slovenije s turistično brošuro, turističnim zemljevidom Slovenije in turističnimi brošurami različnih vsebin slovenskega turizma. Posebej smo predstavili turistično ponudbo Ljubljane, zelene prestolnice Evrope 2016. Vse promocijsko gradivo smo imeli v italijanščini.

Letos je bilo na sejmu rekordno število obiskovalcev. Zanimanje za ribolov v Sloveniji je bilo izredno in tudi naš razstavni paviljon je letos obiskalo še več obiskovalcev kot v prejšnjih letih. Zanimali so se za vse vrste športnega ribolova. Tudi RD, ki so se nam pridružile, so bile z obiskom zadovoljne. Na sejmu smo vzpostavili veliko zanimivih stikov, predvsem s posameznimi ribiči, ki prihajajo k nam v lastni režiji. Letošnji sejmski nastop ocenjujemo kot zelo uspešen, zato predlagamo, da bi promocijo v Italiji nadaljevali tudi v naslednjih letih.

Besedilo: Borut Jerše, fotografija: Aleš Mezek

AMERIŠKI PROIZVAJALEC ŠKORNJEV OD 1838

PONUDBA RIBIŠKIH ŠKORNJEV HOGDMAN V SLOVENIJI

- TESTIRANI V SLOVENIJI 2017
- ULTRA ZVOČNO VARJENI ŠIVI
- POSEBNO POZORNOST SO NAMENILI OBREMENJENIM TOČKAM ŠKORNJEV
- IZDELANI SO IZ ŠTIRI IN PET SLOJNE TKANINE
- TRI VARIANTE ŠKORNJEV ZA VSE LETNE ČASE

VEČ INFORMACIJ TER VIDEO POSNETKI NA www.fishandfun.si

ŠKORNJE LAHKO KUPITE PREKO SPLETNE TRGOVINE, PREIZKUSITE JIH LAHKO NA SEDEŽU PODJETJA.

POPRAVILO RIBIŠKIH ŠKORNJEV IN ČEVLJEV

VEČ LET ŽE IZVAJAMO:

- POPRAVILO RIBIŠKIH ŠKORNJEV VSEH ZNAMK (SIMMS, GREYS,...)
- POPRAVILO RIBIŠKIH ČEVLJEV, MENJAVA FILCA, VIJAKOV ITD.

GARANCIJA 1 LETO. OSTALE INFORMACIJE NA www.fishandfun.si/servis

TELEFON 041 784 559

V znamenju finese

K reki se občasno podam tudi brez ribiške opreme – zgolj na sprehod, med katerim oprezam za ribami v vodi. Reke v svojem toku tvorijo obilico zatonov, slepih rokavov in mirnih zalivov, v katerih se vedno splešča poskusiti z ribolovom. Vanje ribe redno zahajajo in če jih zaznam, mi je potem žal, da sem brez ribiške palice, a tako pač je. Je pa res, da si na tak način ogledam več potencialno dobrih ribolovnih mest in se na njih zadržim tudi dlje, kot bi se z ribiško palico v roki. Bolj ali manj prikrit počakam, da se ribe, če sem jih ob prihodu splešil, znova umirijo. Ali pa priplavajo mimo na svoji poti od bog ve kje. V nekem trenutku voda lahko deluje popolnoma prazna, potem pa se naenkrat pojavi kakšna lepa riba.

Zanimiva mesta si zabeležim, zapisane-mu pa bolj ali manj sledim na ribolovu. Razmere se namreč sproti spreminjajo in mesta, ki so bila še pred dnevi polna rib, so lahko sedaj prazna in zato ni smiselno na njih predolgo vztrajati. Kako dolgo se zadržati na posameznem ribolovnem mestu, se sproti odloča vsak sam glede na dogajanje v vodi in po lastnem občutku.

Ko sem stal na bregu Save, s katerega sem tokrat lovil, ni prav nič kazalo na posebno ribjo aktivnost. Sicer dobro ribolovno mesto, tako za ribičevo udobje kot za ribe, je delovalo povsem zimsko mrtvo. Ker pa je tam predel z globljo vodo in pogled v večjem delu zaliva tudi ob nižji in bistrejši vodi ne seže do dna, o ribji prisotnosti nisem mogel soditi zgolj po tistem, kar sem videl. V takih primerih se je treba zanesti na druge znake. Recimo, da se kakšna riba sama pokaže s skokom iz vode ali zgolj rahlo prebije vodno gladino. Kakšnih petnajst minut je bilo vse mirno, potem pa je le približno tri metre od mene iz globine priplavala lepa podust, prebila gladino in odplavala nazaj. Če tega ne bi videl in slišal, bi imel povsem drugačen vtis o ribji prisotnosti. Verjetno na ribolov na tistem mestu niti ne bi pomislil. Tako

pa sem se zanj še kako ogrel in po poti domov že popolnoma domislil strategijo brez velike modrosti: ciljne ribe so bile podusti, vaba pa bo svež bel kruh. Najenostavnejše in na koncu koncev še poceni. Vse sem premislil skoraj do podrobnosti in si pripravil primeren pribor, potem pa mi jo je zagodlo sneženje.

Čeprav sem si želel doživeti ribolov ali dva na reki Savi v pravih zimskih razmerah, pa novozapadlega snega vseeno nisem bil ravno vesel. Zapadlo ga je preveč in zaradi kupov naplujenega snega praktično ni bilo mogoče parkirati avtomobila ob cesti. Prvi dan sneženja se na ribolov nikoli ne odpeljem z avtom, saj so razmere na cestah preveč nevarne in tvegati nesrečo zgolj zaradi ribolova res ni posebno pametno. Če že ni mogoče drugače, se na bližnje vode odpravim raje peš.

K sreči se južni sneg ni dolgo obdržal in idilična podoba zasnežene narave je z višjo dnevno temperaturo začela vidno izginjati že naslednji dan. Zjutraj sem malo okleval, na koncu pa sem se le odločil za ribolov. Bal sem se le, da mi bo sveža snežnica pokvarila ribolov. Močnejše taljenje snega povzroči padec temperature vode in posledično vsaj dan ali dva slabega oziroma nikakršnega ribolova.

Pribor in vaba

Za spremembo in predvsem zaradi naveličnosti lova z razmeroma močnim priborom sem se tokrat odločil za nekaj fines. Pripravil sem si pribor za ribolov na dnu z upogljivim vrhom in palico match. V izbranem savskem zalivu voda sicer nekoliko kroži, a to po navadi pomembnejše ne vpliva na obnašanje upogljivega vrha palice. Dobro je mogoče loviti tudi s plovcem, saj ga komaj znaven tok vode nosi počasi in na tak način lahko prelovimo večje območje brez večjega garanja. Plovčkanje je bilo zgolj druga možnost, sicer pa sem lovil s talnim priborom. Zima je predvsem zaradi bistrejše vode še posebno dober čas za ribolov s finejšim priborom, kot je v toplejših letnih časih. V takih razmerah debelejši laksi niso ravno priporočljivi, ker so bolj vidni in morda tudi preplašijo ribe.

Imel pa sem še en razlog: lani sem delno »upokojil« svojo slabih 30 let staro in 2,7 m dolgo palico »winkelpiker«, s katero bom sicer še naprej občasno lovil podusti na Gradaščici. Kljub olupšavi, ki sem jo pred nedavnim opravil na njej, ni mogoče skriti let uporabe (in zlorabe), zato je bil že čas, da sem posegel po čem sodobnejšem. Zamenjava je več kot ▶

Bajsek je prijel takoj, ko je vaba padla na dno; tehtal je 2,1 kg.

Krmospust je predvsem na tekočih vodah odlično orodje za krmljenje s sipko in zrnatno krmo. Vsebinsko izprazni šele na dnu in omogoča krmljenje na zelo majhnem območju.

vredna tega naziva, saj je zadnji model serije palic Acolyte, ki v firmi Drennan spada v sam vrh ponudbe. Serijo sestavljajo palice za ribolov s plovcem ali krmilnikom različnih dolžin in moči. Iz pestre ponudbe sem izbral palico Acolyte feeder plus, dolžine 3 m. Oznaka Plus pomeni nekaj več moči kot pri povsem sorodni palici Acolyte feeder Ultra. Malenkostna ojačitev je vsekakor koristna, posebno še pri ribolovu na rekah, kjer pravzaprav nikoli ne veš, katera in kolikšna riba lahko pobere vabo. Palica je namenjena ribolovu s krmilnikom ali obtežilnikom (bomb) na krajših razdaljah od brega – nekako do 40 m, menim pa, da bi šlo tudi dlje. Za kaj takega pravzaprav še nisem imel potrebe, zato tudi nisem preverjal. Palica je del serije palic za ribolov s krmilnikom od dolžin 2,7 m (9 ft) do 3,9 m (13 ft) in palic za ribolov s plovcem, dolžin od 3,3 m (11 ft) do 5,1 m (17 ft).

Kolikor sem uspel ugotoviti doslej, je moja palica najbolj učinkovita pri uporabi krmilnikov, težkih od 15 do 25 gramov. Opremljena je s tremi izmenljivimi upogljivimi (quiver tip: 1,5 oz, 2 oz in 2,5 oz¹)

vrhovi. V primerjavi z mojo staro palico je malo tanjša in mehkejša, vendar le v zgornjem delu. S precejšnjo lahkoto sem opravil s krapci do teže treh kilogramov, ki sem jih lansko poletje lovil na jezeru Rakitna, z večjimi ribami pa še ni imela opravka. Po občutku lahko rečem, da ribe do 5 kg nimajo posebnih možnosti, če je le dovolj prostora za utrujanje in če v vodi ni ovir. Izkušen ribič bo opravil tudi s težjimi ribami, čeprav jim palica ni neposredno namenjena.

Tokrat sem jo prvič preizkusil na reki in se veselil ribolova na podusti, klene, platnice in podobne ribe. Opremil sem jo s kolescem Shimano 2500 baitrunner z navitim laksom, 0,22 mm, s katerim sem lovil prej omenjene krape. Je ravno prave velikosti in teže, žal pa nima dodatne tuljave, ker bi za navedene ribe raje uporabil laks, debeline 0,20 mm. A kot sem že dejal: nikoli ne veš, katera riba bo pobrala ponujeno vabo, zato je nekoliko debelejši osnovni laks lahko celo prednost. Še posebno, če je vodostaj nekoliko povišan in voda rahlo motna.

Za vabo sem namenil zgolj in samo kruh, ki je po mojem mnenju pozimi ena

najboljših vab sploh in se dobro izkaže na zaprtih vodah in na rekah. Za krmljenje sem si pripravil nekaj kruhovega kosmiča, narejenega iz najcenejšega toasta (kakih 60 centov za zavojček 0,5 kg). Skorjo sem odstranil, preostanek pa potisnil skozi sito (lahko uporabimo tudi električni sekljalnik živil) za sejanje praškaste krme. Nastalo je fino kruhovo kosmiče za krmljenje.

Kadar krmim s kosmičem, uporabljam krmospust. Napravica je namenjena prav krmljenju s podobno krmo, kadar jo želimo spraviti na točno določeno območje na dnu in bi bilo na drug način to manj učinkovito ali celo nemogoče. Krmospust, kot že vemo, svojo vsebino izprazni, ko doseže dno, zato krma ostane v njegovi neposredni bližini. Iz vseh drugih krmilnih naprav se vsebina izprazni ob stiku z vodno gladino, krma pa se potem prosto potaplja na vse strani ter se v odvisnosti od globine in hitrosti vodnega toka razširi na širše ali ožje območje. Kateri način krmljenja bomo izbrali, je odvisno od želja in taktike ribolova. Pri tem mislim na zrnato krmo, kot je koruza, konop-

V glavnem so prijemale klene od 0,7 kg do 1,5 kg.

Kosmič belega kruha je vaba, ki se ji lahko upre le malokatera riba. Sistem sem obtežil zgolj z 2,5 g težkim obtežilnikom, zato je bil padec v vodo skorajda neslišen.

Prelepa platnica, teže 1,5 kg, mi je dobro zakrivila palico. Vedno sem vesel prijema borbene ribe.

Kruhovo kosmiče lahko uporabimo tudi pri lovu s krmilnikom. V tem primeru kosmiče nekoliko navlažim, da se bolje sprime med seboj, med tonjenjem pa za seboj pušča belo sled.

Kruh lahko navlečemo na lasek. Vabo na lasku in kosmiče za krmiljenje lahko po želji obarvamo in dodatno aromatiziramo. Sprememba včasih reši ribolovni dan.

Če ni drugega, za obarvano aromatično tekočino uporabim rabljene plastenke z razpršilom. Vsebinsa teh na fotografiji zadošča za ribolov ali dva, odvisno od pogostosti uporabe.

lja, pšenica, že omenjeno kosmiče in drugo. S kruhovim kosmičem lahko polnimo tudi krmilnike zaprtega ali odprtega tipa. Kosmiče za polnjenje krmilnikov predhodno rahlo navlažim, da se kosmiči bolje držijo skupaj, na poti skozi vodo pa puščajo belo sled. S suhim kosmičem lahko polnimo tudi PVA-vrečke, kar je zelo učinkovit, a nekoliko dražji način lova. Čeprav je kosmiče s svojo običajno aromo in barvo že samo po sebi dovolj privlačno za ribe, ga lahko tudi obarvamo in mu dodajamo različne arome. Paleta dodatkov je skorajda neskončna; lahko so zgolj tekoče aminokisliline, ki so same po sebi ribam neposreden signal za hrano, ali pa zgolj voda, v kateri je raztopljena barva z dodatkom arome po izbiri. S tekočino napolnimo pršilko, poleg krme pa z njo lahko popršimo še vabo na trnku in jo tako naredimo še privlačnejšo. Vsekakor dobra možnost, kadar riba ne prijema na klasične vabe.

Za krmiljenje s krmospustom je potrebna še ustrezna palica, ki naj bo prilagojena velikosti in teži naprave. Kadar lovim z močnejšo palico (npr. za lov mren ali krapov), jo lahko uporabim tudi za krmiljenje. Kadar pa lovim z izjemno fino

Na tak prizor sem naletel na enem od obhodov reke Save. Ostanke kakih petih rib pričajo, da je voda še kar bogata z ribami, ob njej pa spretni ribiči ...

palico, za katero bi bila teža krmospusta preveliko breme, je potrebna dodatna palica. V ta namen najraje uporabim vsestransko palico Nash transformer carp 2,25 lb, s katero po potrebi tudi lovim. O njej sem že nekaj napisal, zato ji tokrat ne bom namenjal pozornosti.

Podustem sem torej, kolikor je le bilo mogoče, prilagodil pribor. Laks sem že omenil, predvrstica je bila iz 0,20 mm debelega prozornega laksa, dolga približno 25 do 30 cm. S seboj sem vzel še kolut 0,18 in 0,16 mm debelega laksa, če bi bilo treba uporabiti tanjše predvrstice. Glavni laks in predvrstico sem med seboj spojil s hitro spojko in navezal trnek Milo AS #14.

Ribolov

Na ribolovnem mestu me je pričakala povišana in nekoliko motna voda. Temperatura zraka se je dvigovala in sneg se je začel pospešeno taliti. To za ribolov ni najbolje, ker dodatno ohladi vodo, ribam pa vzame nekaj teka in potrebujejo dan ali dva, da se prilagodijo novim razmeram ter znova postanejo aktivnejše. Upal sem, da sveža snežnica še ni dosegla reke v taki meri, ki bi mi pokvarila ribolov.

Na izbrano mesto v vodi sem vrgel kakšnih 15 krmospustov, polnih kru-

hovega kosmiča in po vsej verjetnosti dobro pobelil dno na tistem mestu. Mimo plavajoče ribe tega vsekakor ne bi spregledale, kot tudi ne kosmiča svežega belega kruha na trnku.

Pomislil sem, da bo večkratno padanje krmospusta v vodo ribe splašilo in bodo potrebovale nekaj časa, da se bodo umirile in začele hraniti. To je v opisanih razmerah običajen scenarij, tokrat pa se je upogljivi vrh palice že po nekaj sekundah močno zakrivil. Zategnil sem v polno in na drugi strani začutil otepanje ne ravno majhne ribe. Nekajkrat je zelo potegnila in se poskušala rešiti z begom. Primerno nastavljena zavora na kolescu je popustila, ko je bilo potrebno, in riba je izvlekla nekaj laksa s tuljave. Tudi brez nastavljenih zavore ne bi imela posebnih možnosti zaradi kar močne predvrvice in izvrstne akcije palice.

Po nekaj napetih trenutkih, polnih ribiškega uživanja, se je pod gladino pojavil lep klen, ki se je še nekajkrat izmaknil nastavljeni podmetalki, preden se je vdal v usodo. Le-ta mu je bila naklonjena, kot je tudi večini rib, ki jih ujamem. Najprej sem ga stehal, saj se mi je zdelo, da spada med večje, ki sem jih uspel ujeti doslej. Tehnica je pokazala 2,1 kg in potrdila mojo domnevo. Naredil sem nekaj posnetkov, potem pa

Različni odpenjači trnkov. Izredno praktično orodje reši marsikatero zadrego, ko riba vabo pogoltne pregloboko. Glede na uporabnost je strošek nakupa praktično nikakršen.

Klen je lepa in še razmeroma pogosta riba. Posebno pozimi in v zaostrenih vremenskih razmerah skoraj vedno lahko računamo vsaj nanj.

trebušastega klenu spustil nazaj v reko. Seveda nekoliko višje, da ne bi splašil drugih rib na mestu, kjer sem lovil. Trenutek zatem je bila vaba ponovno na rečnem dnu, kjer je obležala za minuto ali dve, preden sem zaznal šibkejši prijem. V podmetalki se je znašel še en klen. Nisem ga tehtal, menim pa, da je tehtal kakšen kilogram in pol. Vsekakor lepa riba, ki se je vedno razveselim ne glede na velikost. Klen je namreč riba, na katero lahko vedno računam, posebno še v mrzlih zimskih dneh, ko je druge ribe težje ujeti. Toda kje so podusti?

Takrat bi lahko z ribolovom kar končal in ne bi ničesar zamudil. Naslednjih nekaj ur namreč nisem ujel ničesar več. Ali je bila kriva snežnica ali kaj drugega, ne vem. Termometer, ki bi mi omogočil odgovor, sem žal pozabil doma.

Zdržal sem zgolj en sam teden, potlej pa znova poskusil na istem mestu. Voda je bila bistrejša in vsaj pol metra nižja. Nič kaj dobri obeti, a poskusil sem kljub temu. Vse sem naredil tako kot zadnjič, potem pa sem se usedel za palico in pozorno spremljal njen rahlo zakrivljen vrh. Sreča je bila tokrat še bolj mila in palico mi je zakrivilo kar pet klenov (od 0,70 do 1,5 kg) in ena lepa platnica, teže 1,5 kg. Prelepa in ne posebno pogosta riba na mojem trnku, saj jo redko lovim namensko.

Na koncu je bil izkupiček ribolova za velikokrat skopuško reko kar zadovoljiv. Manjkala je le kakšna podust in moje doživetje bi bilo popolno.

¹ 1 oz = 28 g

Lenart Levičar Bahtijari
lenart.bahtijari@t-2.net

Izjemni uspehi blejskih muharjev

Tudi za uspeh v ekipnih športih je treba počakati na pravo generacijo. Uspeh posameznika pozitivno vpliva na preostale člane ekipe, bodisi s prenosom izkušenj, znanja, pomoči v obliki svetovanja ipd. Ko se kemija med člani ekipe »poklopi« v vseh odtenkih, je uspeh le še vprašanje časa.

Tako se je začel kaliti tudi tako imenovani »blejski team« muharjev. Iz nekoliko starejše generacije tekmovalcev, ki je še pred dobrimi petimi leti v državnem prvenstvu zasedala srednji del lestvice, so počasi, a vztrajno pridobivali izkušnje mlajši, zelo ambiciozni tekmovalci. Med take prav gotovo sodita Dejan Ambrožič in Luka Serianz. Oba sta že v mladih letih pokazala svoj izjemen talent v muharjenju. V mladinskih kategorijah sta bila vedno v vrhu in slutiti je bilo, da bosta s takim tempom nadaljevala tudi v članski kategoriji. Pričakovanja so se uresničila. Dejan in Luka sta prvič nastopila v članski kategoriji v letu 2008 (Dejan) oziroma v letu 2009 (Luka) s starejšima članoma Cirilom Jenkom in žal precej pre zgodaj preminulim Milanom Pretnarjem. Leto za letom sta se vse bolj uveljavljala v članski konkurenci. Znanje in izkušnje pa niso bile njuna edina odlika – bila sta tudi prijatelja z drugimi tekmovalci, saj v njunem vedenju ni bilo niti sence egoizma. Stike sta navezovala z drugimi tekmovalci, ki so v tistem času že nosili vodilna bremena svojih ekip. Eden prvih je bil Jure Osolin, ki je član RD Bled postal leta 2011. Jure je v istem letu zastopal drugo ekipo RD Bled, nato pa je v letih 2012 in 2013 zastopal

Leto 2014: ekipa v sestavi Luka Serianz, Matej Zlodej, Dejan Ambrožič in Jure Osolin. Na desni je predsednik RD Bled.

Dosežki:

- prvo mesto, ekipno – državni prvaki,
- šest tekem – tri zmage, šestkrat med prvimi tremi ekipami,
- drugo mesto, posamezno: Matej Zlodej.

Leto 2015: ekipa v sestavi Matjaž Tirovič, Dejan Ambrožič, Matej Zlodej in Jure Osolin v družbi predsednika RD Bled. Dosežki:

- prvo mesto, ekipno – državni prvaki,
- šest tekem – dve zmagi, štirikrat med prvimi tremi ekipami,
- prvo mesto, posamezno (državni prvak), Matej Zlodej,
- drugo mesto, posamezno: Jure Osolin.

Leto 2016: ekipa v sestavi Dejan Ambrožič, Jure Osolin, Rok Šparovec in Matjaž Tirovič s predsednikom RD Bled v sredini. Dosežki:

- prvo mesto, ekipno – državni prvaki,
- šest tekem – štiri zmage, štirikrat med prvimi tremi ekipami,
- prvo mesto, posamezno (državni prvak): Rok Šparovec,
- tretje mesto, posamezno: Dejan Ambrožič.

Leto 2017: ekipa v sestavi Rok Šparovec, Jure Osolin, Matjaž Tirovič in Dejan Ambrožič. Dosežki:

- prvo mesto, ekipno – državni prvaki,
- osem tekem – šest zmag, osemkrat med prvimi tremi ekipami,
- drugo mesto, posamezno – Rok Šparovec,
- tretje mesto, posamezno – Jure Osolin.

Blejski muharji so zastopali barve Slovenije tudi na sedmem Jadransko-Donavskem pokalu leta 2016 na Tari v Črni gori, kjer so osvojili prvo mesto v ekipni in posamični konkurenci.

ekipo RD Mozirje. V tistem času je bil zelo uspešen član iste ekipe tudi Matej Zlodej. Ker so se vsi omenjeni pogosto srečevali in prijateljevali tudi v prostem času, se je v letu 2014 tudi Matej odločil, da bo postal član RD Bled. Fantje niso več skrivali želja po visoki uvrstitvi na državnem prvenstvu. Pričakovanja so bila upravičena; začela se je neverjetna serija uspehov blejskih muharjev, ki so takoj prvo leto osvojili naslov državnih prvakov. Svojo uspešnost nadaljujejo iz leta v leto in slutiti je, da jim ta trenutek nihče ne more vzeti naslova. Sledila so leta, ko je eden v ekipi zaradi pomanjkanja časa moral prekiniti, vendar so se fantje ponovno organizirali in uspešno ga je nadomestil drugi. V letu 2015 sta tako zamenjavo opravila Luka Serianz in Matjaž Tirovič. Slednji je še vedno del ekipe. V letu 2016 je Mateja Zlodeja zamenjal Rok Šparovec. Tudi on se je takoj znašel v ekipi in zaenkrat so nepremagljivi.

Če seštejemo vse njihove dosežke, ugotovimo, da so bili fantje štirikrat zapored državni prvaki. Glede na njihovo mladost, znanje in sposobnosti pa še niso rekli zadnje besede, prav nasprotno: skromni bi bili, če ne bi trdili, da jih zanima še peti zaporedni naslov, kar doslej ni uspelo še nobeni ekipi. Res pa je, da bodo prav zaradi tega vse druge ekipe še bolj zavzete in jim bo naslov

prvakov pomenil še večji izziv. No, kakorkoli: zmaga naj najboljši.

Ekipa RD Bled je v istem obdobju dvakrat osvojila tudi naslov v posamezni konkurenci. Vendar pa njihov domet ni bil samo državno prvenstvo, barve Slovenije so zastopali na sedmem Jadransko-Donavskem pokalu leta 2016 na Tari v Črni gori, kjer je bilo ganljivo poslušati Zdravljico v čast osvojenemu prvemu mestu v ekipni in posamični konkurenci. Enak uspeh so še isto leto ponovili na Una Open v BiH. Leta 2017 so uspeh kronali še z drugim mestom v ekipni konkurenci na obeh omenjenih tekmah.

Ta generacija je v letu 2015 v okviru državne reprezentance nastopala tudi na Svetovnem prvenstvu v BiH, kjer so zasedli odlično peto mesto, ter dve leti kasneje še na Svetovnem prvenstvu na Slovaškem, kjer so bili v konkurenci 29 ekip deseti.

V prispevku nismo navajali uspehov na tekmovanjih nižjega razreda, čeprav jih je bilo veliko. Kakorkoli, na uspeh naših športnikov smo ponosni in jim še naprej želimo veliko uspehov in promocijo naše mlade države.

*Besedilo: Samo Novak,
fotografije: Jure Osolin*

BREŠTANICA - KRŠKO

VELIKA PRIDOBITEV BREŠTANIŠKIH RIBIČEV

Ponosni na novo tekmovalno traso

Topli sončni žarki vztrajno prebujajo naravo in večina ribičev se že vneto pripravlja na novo ribolovno sezono. Med njimi je precej tekmovalcev, ki se bodo pomerili v različnih kategorijah in zvrsteh športnega ribolova, najuspešnejši med njimi pa nas bodo v reprezentančnem dresu Slovenije zastopali na pomembnih mednarodnih tekmovanjih.

Slovenski športnotekmovalni ribolov je v zadnjem obdobju s svojimi dosežki na mednarodnem svetovnem prizorišču dosegel zelene rezultate v ekipni in posamezni razvrstitvi, o čemer smo bralce seznanjali v posameznih številkih našega glasila. Zanje so naši tekmovalci in prizadevni posamezniki, ki uspešno delujejo v posameznih RD, vložili veliko dobro načrtovanega zanesenjaškega dela.

Naša športnotekmovalna dejavnost je zelo dobro predstavljena in znana tudi zunaj naših meja. K naši razpoznavnosti v svetu je poleg sodelovanja naših reprezentanc na mednarodnem prizorišču še posebno pripomogla že večkrat dokazana organizacijska sposobnost, za kar imajo največ zaslug RD, ki so uspešno organizirale in izvedle mednarodna, evropska in svetovna prvenstva na skrbno urejenih tekmovalnih trasah.

Mednarodna pravila tekmovanj v lovu rib s plovcem (LRP) določajo enakomerno porazdelitev lovnih mest, ki so jih naši ribiški zanesenjaki skrbno izdelali. Na njih so leseni podesti, ki med drugim preprečujejo, da bi tekmovalec zdrsnil v vodo, kar bi zanj pomenilo konec tekmovanja. Tako opremljena tekmovalna trasa ob reki Krki je pred dvema desetletjema navdušila člane svetovne tekmovalne organizacije CIPS in RD Kostanjevici na Krki prižgala zeleno luč za izvedbo svetovnega prvenstva (SP) v lovu rib s plovcem (LRP) za članice.

Kasneje so lesene podeste s pomočjo iznajdljivih ribiških konstruktorjev nadomestili bolj vzdržljivi betonski. Glavna idejna avtorja slednjih in izvajalca del sta bila ob pomoči delovnih ribiških tovarišev neutrudna Jernej Pikelj in Branko Zelič. Radeškim ribičem so sledili sevnški in v letu 2017 je bila na veliko veselje ribičev RD Brestanica - Krško uspešno dokončana tekmovalna trasa z betonskimi podesti na brežini akumulacijskega zajetja reke Save v kraju Rožno v neposredni bližini Krškega. Omenjena zgrajena tekmovališča (Kostanjevica, Radeče in Sevnica) ter nedavno zgrajena brežiška prodnata trasa na brežini akumulacijskega zajetja na

Zdravko Bregar je po besedah njegovih sotovarišev najbolj zaslužen za uspešno izgradnjo tekmovalne trase.

Izdelava trdnih in zlasti trajnih podestov je končana, sledi še končna ureditev okolice.

reki Savi smo že predstavili skupaj z reportažami s tekmovanj prejšnjih let, na predstavitev tekmovalne trase RD Brestanica Krško in njenih »avtorjev« pa

smo strpno počakali vse do uradnega zaključka vseh del. Natančneje smo jo spoznali na njenem tekmovanju ob odprtju DP v LRP (starejši člani veterani),

Na dokončani trasi v Rožnem so se pomerili tekmovalci v B-ligi.

ki je bilo uspešno pripravljeno na najvišji tekmovalni ravni.

Znano je, da za uspešno opravljenimi projekti stojijo pravi močje. Tako je tudi v našem športnem ribolovu, ki brez ribištva pripadnim prostovoljcem ne bi imelo obetavne prihodnosti. Med tiste prave prav gotovo sodi naš dolgoletni ribiški prijatelj Zdravko Bregar, ki je po besedah njegovih zvestih sodelavcev držal vse niti in spretno tkal ter povezoval dela pri izvedbi nove tekmovalne trase RD Brestanica - Krško, ki zdaj omogoča izvedbo tekmovalnj v LRP na najvišjem mednarodnem nivoju.

Z Zdravkom se srečujemo in po ribiško prijateljsko na brežinah slovenskih voda domala že pol stoletja. Le kdo ni poznal

Na pogovor k Zdravku Bregarju, ki zdaj deluje v vlogi podpredsednika RD in predsednika TK, me je pot vodila ob reki Savi proti Radečam in potem proti zgornjemu toku Sopotu do kraja Jagnjenica, kjer si je naš tokratni sogovornik s svojo prijetno življensko sopotnico Dragico zgradil dom za njuno družino. Že čez nekaj minut sva z Zdravkom sedela ob skodelici okusnega čaja ter pokramljala po ribiško.

Zdravko, kako se je začela tvoja ribičija?

»Že kot otrok sem opazoval in kar nekako občudoval ribiče in se pri 17 letih le odločil, da se jim pridružim. V RD Radeče sem opravil ribiški izpit in se postopoma vključeval v društvene dejavnosti, le časa je vedno primanjkovalo ...«

Spominska fotografija s prvega tekmovalja DP LRP na dokončani tekmovalni trasi. Na levi je predsednik RD Brestanica - Krško Aleš Buršič, na desni pa predsednik TP LRP RZS Branko Zelič v družbi zmagovalnih ekip.

takratne brestaniško-krške ekipe v LRP, ki so jo sestavljali in v njej izmenično nastopali Drago Flis, Stojan Bautin, Sandi Strupeh, dr. Marjan Koren ter Gregor in Zdravko Bregar? Ekipo je dopolnjeval njen vodja, večkratni državni prvak v LRP, tudi predsednik ŠTK RZS, žal že pokojni Dušan Vučajnk, na katerega nas vežejo nepozabni spomini.

Po Dušanovi smrti je pred osmimi leti zahtevno in odgovorno funkcijo predsednik TK v RD prevzel član upravnega odbora (UO) Zdravko Bregar. Slednji je uspešno nadaljeval z realizacijo načrtovanih del. Med njimi je bila tudi velika želja, da bi zgradili tekmovalno traso na brežini reke Save. Izdelana naj bi bila po mednarodnih predpisih, da bi tako omogočala organizacijo tekmovalnj v LRP najvišjega razreda. Zdaj lahko z zadovoljstvom potrdimo, da se je zaupanje članov UO RD Brestanica - Krško Zdravku v celoti obrestovalo, saj je s svojimi tesnimi ribiškimi prijatelji uspel v nameri dokončati izgradnjo tekmovalne trase na brežini reke Save.

V RD Brestanica - Krško deluje že polnih štirideset let. Kaj je bilo odločilno, da si tako kmalu zamenjal RD?

»Največji 'krivec' je bil moj žal že pokojni ribiški prijatelj Dušan Vučajnk, ki me je nagovoril in včlanil v našo RD. Ja, z Duškomotom je bilo lepo sodelovati; zelo mi je žal, da ni doživel svoje velike želje: da bi namreč nekoč imeli vrhunsko tekmovalno traso tudi v RD Brestanica - Krško.

Od kje ideja za gradnjo tekmovalne trase?

»Zaradi prostorske stiske na ribniku Mačkovci smo si že vrsto let želeli in prizadevali ob reki Savi zgraditi tekmovalno traso za večje število udeležencev. Končno smo uspeli in tega smo zelo veseli, saj imamo v kraju Rožno, ki leži blizu Krškega in Brestanice, imenitno tekmovalno traso. Slednja trenutno nudi sedemdeset urejenih mest z možnostjo, da se njih število še poveča. Lovna mesta so na ravninskem delu brežine porazdeljena na 11 m, na njenem bolj zavitem predelu pa je medsebojna oddaljenost 12 m, kar zadostuje pravilom za izvedbo tekmovalnj na najvišjem nivoju.«

Kako ste se lotili zahtevnega projekta? Je bilo veliko težav?

»Za tovrstne zmage moraš imeti pravo ekipo delovnih in sposobnih somišljenikov, ki ti stojijo ob strani. Vsaka organizacija potrebuje ekipo, ki ve, kako se lotiti zahtevne naloge. Že pred samim pričetkom del je bilo potrebno najprej poenotiti mišljenja ljudi, tudi znotraj same RD, saj se vedno lahko pojavijo različni interesi. Pojavili so se problemi, a smo jih z našim vztrajnim in prizadevnim delom uspeli vedno rešiti. Zelo pomembno je bilo zamisliti, kako naj bi bila tekmovalna trasa oblikovana, da le ne bi kazila okolja in da bi se čim bolj zlila z okoljem. Ob tej priliki bi se ribiči radi zahvalili vsem, ki nam stojijo ob strani in so nam tudi tokrat po svojih možnostih pomagali. Ribiči zadovoljni ugotavljamo, da se tudi mi uspešno vključujemo in po svojih zmognostih nekaj doprinesemo k turistično rekreativnem razvoju našega kraja, kot tudi na širšem slovenskem in mednarodnem področju.«

Opravili ste veliko udarniškega dela. Kakšna je tvoja ocena?

»Največ prostovoljnih delovnih ur smo opravili starejši člani, predvsem tekmovalci, a tudi mlajši so se nam pridružili in nam pomagali po svojih časovnih možnostih. Skupno smo opravili nekaj čez šeststo ur, a pri tem ne bi rad imensko našteval prizadevnih ribiških sotovarišev, da ne bi katerega nehote izpustil in s ga tem prizadel. Menim, da si vsak, ki se je vključil in nam pomagal pri izvedbi projekta, zasluži naše spoštovanje.

Ob tej priložnosti pa bi se vseeno rad javno zahvalil predsedniku RD Brestanica-Krško, našemu Alešu Buršiču, za njegovo aktivnost in strokovno pomoč, pri našem zahtevnem delu. Čeprav nam predseduje le dve leti, ribiči naše RD z veseljem ugotavljamo, da je pravi človek na pravem mestu.«

Te kot vodjo TK v domači RD kaj moti v odnosu s krovno organizacijo oz. njeno ŠTK?

»Želim si več uspešnega in poštenega dogovarjanja, doslednega spoštovanja zapisanih pravil in z zapisniki podkrepljenih dogovorov, sprejetih pred samim pričetkom tekmovalne sezone. Nekateri pozabljajo, da le s skupnimi dogovori in doslednim spoštovanjem le-teh našo športno ribištvo ohranjajo močno in številčno,« so bile zaključne misli našega sogovornika, ribiškega zanesenjaka in našega prijatelja iz RD Brestanica - Krško.

Na koncu razveseljive ribiške zgodbe brestaniškim ribičem za izjemen dosežek iskreno čestitamo in obenem želimo veliko uspešnih tekmovalnj na novi tekmovalni trasi ob reki Savi.

Besedilo in fotografije:
Jože Šmejc

Prvi ribolovni dan nove sezone

V nedeljo, 4. marca, me je prijatelj Aleš poklical in vprašal: »Kje loviš?« Odgovoril sem mu, da po snegu in ledeni vodi že ne bom brodil. Čez dve uri sem prejel sporočilo. Pogledal sem in videl posnetek šarenke, skupaj z muharico, položeno v sneg, in pripis: »Prva letos. Dolga je bila 52 cm in težka 2 kg.« »Dober začetek,« sem mu odpisal.

V petek, 9. marca, sem se tudi sam odpravil na ribolov na Savo v bližino Podnarta, saj je bilo za naslednje dni napovedano slabo vreme z dežjem in odjugo. Že doma sem sklenil, da bom vzel s seboj opremo za vijačenje. Iz izkušnje vem, da se težko dovolj oblečeš, da te ne bi zeblo v skoraj sneženi vodi, če si v njej do pasu ali še globlje. Vzel sem staro dvodelno palico, dolžine 1,95 m, s težo meta 20 do 40 g. Za vrstico sem izbral pletenico, 0,15 mm, za predvrstico

pa laks, 0,20 mm. Na konec predvrstice sem navezal večjega graševca. V Podnartu sem se odločil, da bom poskusil srečo z desnega brega Save, malo nižje od cestnega mostu. Namestil sem se na dve skali, ki sta gledali iz vode. Najprej sem vrgel nekaj metov proti toku, vabo pa vodil s tokom navzdol proti sebi. Tako sem jo vsaj 10 minut ponujal na vsa mogoča mesta, prijema ribe pa od nikoder. Vabo sem zamenjal za nekaj podobnega graševcu, ki pa to ni bil, prej

ponesrečen posnetek. Vabo sem vrgel, kolikor sem mogel daleč proti prelivu, počakal, da je potonila na dno, in jo s počasnim navijanjem na kratko potezal. Kar naenkrat se je ustavila, kot se pri lovu sulca. Močno sem zategnil in na kolescu je zapela zavora. Na konici palice sem začutil močno udarjanje, značilno za velikega sulca. Riba je še nekajkrat opletla z glavo in z veliko močjo zaplavala proti nasprotnemu bregu. Zavora na kolescu je pela, zapeta riba pa plavala po vodi,

● OBVESTILA

RD NOVO MESTO S PARTNERJI VABI VSE LJUBITELJE RIBOLOVA NA RIBIŠKO SREČANJE

Ščukijada 2018

Srečanje bo v soboto, 12. maja 2018, ob 8. uri v gostišču Loka ob reki Krki v Novem mestu.

Parkirali boste lahko pri trgovini TUŠ in na stadionu Portovald.

Kotizacija za udeležbo znaša 15 evrov, cena dnevne ribolovne dovolilnice z 20 % popustom pa 17 evrov. Dovolilnico s popustom lahko kupite samo ob prijavi na mestu samem.

Vsak udeleženec bo prejel spominsko majico, spominsko medaljo, zajtrk in malico.

Kategorije:

- najhitreje ujeta ščuka,
- najdaljša ščuka (1. mesto, 2. mesto, 3. mesto).

Dodatne informacije dobite na e-naslovu internet.rdnm@gmail.com ali na gsm 040 721 120.

Veselimo se srečanja z vami ob reki Krki v Novem mestu!

RD Novo mesto

NOVO MESTO ZAVOD ZA ŠPORT, KULTURO, TURIZEM IN MLADINO NOVO MESTO

gostisce
loka

kjer se ji je zahotelo. Pomislil sem: 'Pa ja ni sulec; še tega se mi manjka, da bi imel z njim težave pri odpenjanju vabe, če mi ne bo prej odtrgal.'

Po petih minutah sem le dobil občutek,

Več kot lep začetek nove ribolovne sezone

da se riba počasi vdaja. Približal sem jo za nekaj metrov k sebi, pa se je v trenutku zopet pognala stran in zaplavala tja, kjer sem jo zapel. Ocenil sem, da se borim s sulcem, dolgim vsaj 80 cm ali več. Vem, kako se borijo, saj sem jih doslej ujel kar nekaj. Riba ni popuščala, v meni pa je naraščala nervoza, kdaj jo bom zagledal. Končno mi jo je le uspelo privleči na nekaj metrov, vendar je zaradi motne vode nisem videl. Še pred nekaj minutami je bila voda čista, motna pa je postala zaradi vpliva HE Moste. Med dolgotrajnim utrujanjem se je riba le približala gladini in z močnimi zamahi ponovno zaplavala proti dnu. Na njenem telesu sem zagledal številne črne pike in ugotovil, da se borim s kapitalno šarenko. Adrenalin je še bolj narasel, v vratnih žilah sem začutil srčni utrip. Kot da je tudi ona zagledala mene, je zaplavala proti sredini struge in se skušala rešiti z zaporednimi skoki iz vode. Nekajkrat sem jo pripeljal do sebe, a je zopet našla moč in pobegnila od mene. Kot nalašč s seboj nisem imel podmetalke. Brežina je bila strma in visoka, stal pa sem v vodi, ki mi je segala čez kolena. 'Samo da ne

bi utrgal ali da mi ne pobegne,' sem si govoril potihoma, 'saj mi ne bo nihče verjel, če mi bo ušla.'

Ribo sem zelo utrudil in jo nekako pripeljal do brega z glavo naprej. Z levo roko sem jo zgrabil za telo pred repom, z desno pa sem si pomagal, da sem jo prinesel iz vode in položil na travo, ki je bila še prejšnji dan pod snegom. Takoj sem ugotovil, da je samica z ohlapnim trebuhom, kar je značilno za ribo po drsti, zato sem se odločil, da jo bom vzel. Tudi vaba se je med tem sama odpela in imel sem veliko srečo, da se to ni zgodilo med bojem. Metra nisem imel s seboj, ocenil pa sem jo na vsaj 70 cm.

Ko sem se preoblačil, mi je zazvonil telefon. Bil je Aleš. »Kje loviš?« me je vprašal. Odgovoril sem mu, da ne lovim več, saj sem ujel šarenko, veliko vsaj 70 cm.

Doma sem ji nameril 68 cm, tehtnica pa je pokazala težo 3 kg. Počakal sem, da se je vnučka vrnila iz vrta. Zet Tilen me je z ribo in vnučko Luno z ribiško palico večkrat fotografiral in tako se je končal prvi ribolovni dan.

Rajko Zajc

Območje bobrove prisotnosti se širi

Konec oktobra lani me je poklical Jože Zajc, tajnik RD Medvode, in mi povedal, da je blizu mrtvice v Vikrčah, malo nad brvjo, opazil oglodana drevesa. Povedal je tudi, da je v mrtvici velik kup, narejen iz vej. Naslednji dan sem si šel ogledat oglodano drevje in takoj pomislil, da je to bobrovo delo. Kmalu potem je Sava zelo narasla, zalila mrtvico in odnesla bobrov kup, zgrajen iz vej. Ko je reka upadla, sem šel večkrat pogledat, če bi znova opazil sveže oglodano drevje. Minilo je nekaj mesecev, a opaziti ni bilo ničesar več. Ostale so samo stare

rane na drevju, ki pa so medtem že posivele.

V začetku marca je Savo vsak dan vsaj dvakrat preletela velika jata kormoranov. V družini smo zbrali ekipo, ki je stražila ob vodi. Bil sem na vrsti za dežurstvo in se postavil na odprt prostor ob vodi nad podrtim jezom v Vikrčah. Iz dolgočasia sem se sprehodil ob bregu, ko sem zagledal na čuden način »odbito« vrbo, debeline približno 7 cm. Na tleh pod ostankom debla so v snegu ležali kot sekanci veliki leseni kosi. Takoj nisem pomislil na bobra, dokler nisem čez nekaj časa opazil

še več podobno oglodanih in podrtih mladih vrb. Našel sem tudi sled, ki je vodila od vode do kraja, kjer rastejo mlade vrbe. Sledi so bile dobro vidne v sveže zapadlem snegu. Sam pri sebi sem pomislil: 'Kje pa si po novem doma?' Malo višje sem v vodi zagledal ležečo krošnjo zlomljene vrbe. Vanjo je visoka voda nanese veliko vej različnih velikosti. Iz njih so štrleli konci sveže oglodanega vrbovja. Našel sem torej novo bobrovo domovanje. Le kam se bo premaknil, ko bo Sava narasla naslednjič?

Besedilo in fotografiji: Rajko Zajc

Posledica bobrovih aktivnosti

Bober si je svoje domovanje našel med vejami polomljene vrbe.

Organizacija muharskega potovanja

Ne ravno v vseh, v večini muharjev pa prej ali slej dozori želja po ribolovu zunaj lokalnih okvirjev. Praktično trenutna izmenjava informacij v zdajšnjem času, pričevanja prijateljev, znancev ali pa reklamna sporočila agencij v določenem trenutku padejo na plodna tla in odločitev je tu. Osnovno vprašanje se iz prvega nivoja odpotovati ali ne spremeni v pritrdilno in dozori v dve precej bolj specifični, in sicer: kam in kdaj.

Marsikdo med nami si privošči Menega ali več krajših muharskih izletov na leto zunaj Slovenije vsaj v bližnje (sosednje) države z avtomobilom. V takem primeru ni potrebna nikakršna posebna organizacija. Primerno osebno zavarovanje, zelena karta za avto, nekaj prihrankov in veliko dobre volje po navadi zadostujejo za krajšo dogodivščino. V avtih je po navadi več kot dovolj prostora za opremo in lahko si privoščimo tudi transport dvodelnih palic. Če nas potuje več skupaj, je zelo uporaben tudi daljši strešni kovček, kamor lahko na potovanju ločeno spravljamo mokro in suho opremo. Seveda je predhodno zbiranje informacij ključnega pomena, še posebno, kadar nekam potujemo prvič. Potovanjem na slepo se osebno raje izogibam, saj je premalo časa za morebitne izboljšave, ko smo enkrat že na cilju in postavljeni pred dejstva. Vsa potrebna infrastruktura je v tem delu Evrope po navadi neprestano na voljo, kar je velika prednost pri izbiri obvezne opreme za na pot, saj je spisek slednje v takih primerih bistveno krajši. Prav spisek potrebne opreme je za večino muharjev najlažji in najvarnejši način, s katerim si pomagamo pri pripravi potovanja. Sicer je najbolj v pomoč v odročnih krajih, po drugi strani pa nam lahko pride prav in prihrani kar nekaj časa in slabe volje tudi pri krajših potovanjih. Različne spiske lahko najdemo na medmrežju in se odločimo glede na območje, kamor mislimo odpotovati.

Drugi način je, da se pripravimo na krajše potovanje enako kot za običajni ribolovni dan, s tem da zgolj dodamo obvezne osebne predmete, potni list, toaletni pribor in dodatna oblačila. Za izkušene tak način ne pomeni nobenih težav, drugim pa lahko ponudim droben nasvet, s katerim največkrat sam pred potjo preverim, ali je vse pripravljeno. Zamislim si, da

sem na zeleni lokaciji in preverim potrebno opremo, ki jo imam na sebi ali v rokah od spodaj navzgor in od znotraj navzven. Na tak način lahko enostavno in hitro preverimo, ali smo pri pakiranju na kaj pozabili. Zatem si zamislimo

Na pot največkrat vzamem dve palici, in sicer štiridelni devetčevljni, razreda #4 in #8.

še različne vremenske razmere in naše preverjanje je končano. Ne pozabimo na dobro zaščito proti dežju – v vseh primerih.

Slaba stran potovanja z avtomobilom je, da smo omejeni z dosegom. Še posebno, če potujemo sami, je ob določenem številu kilometrov dobro preveriti, če ni bolje potovati kar z letalom. Vsekakor je hitreje in dragoceni čas namesto za pot lahko porabimo za ribolov. Po Evropi je mreža nizkocenovnih letalskih družb dobro razvita in včasih lahko bistveno ceneje potujemo z njimi kot z avtomobilom. Praviloma je kovček za ročno prtljago za muharjevo potovanje premajhen, razen v primeru, da nas na drugi strani čaka vsa pripravljena oprema za izposajo. Zato je najbolje rezervirati dodatno torbo za prtljago, ki naj zagotavlja vsaj deset kilogramov za našo opremo.

Potovanja z letalom so za muharje, še posebno zadnja leta, ko je varnost na letališčih in v letalih na prvem mestu, precej manj ugodna kot pred leti, ko si je marsikdo ure na letalu krajšal z vezanjem muh in so leti minevali hitreje. Ker danes

zaradi prepovedi nošenja ostrih predmetov v letalu tega ne moremo več početi, moramo opremo oddati pred odhodom na letalo. Nepogrešljive osebne stvari sem že omenil ob potovanju z avtomobilom, pri potovanju z letali pa je zadeva malo bolj zapletena. Glede rezervacij letalskih vozovnic je najbolje, da za to poskrbimo v začetku leta. Obdobje tik za novoletnimi prazniki

Poskrbimo, da bomo vselej imeli s seboj zadosti PVC-vrečk, kamor bomo ločeno od preostale opreme shranjevali mokra oblačila.

je po navadi najprimernejši trenutek, ko agencije prikažejo načrte pričakovanih letov z bližnjih letališč in ponudijo največ ugodnosti za zgodnje rezervacije.

Na voljo so posebne torbe, prirejene za muharska potovanja, ki jih ne nosimo na letalo. Sodijo med oddano prtljago in so zelo uporabne, vendar nikakor ne obvezne. Za večino naše opreme zadostuje kakršnakoli večja potovalna torba, ki ima na eni strani kolesca za vleko in pas za nošenje prek rame. Biti mora dovolj velika, da vanjo lahko lepo spravimo štiri- ali večdelne palice. Mogoče je sicer potovati tudi z dvodelnimi, vendar jih je treba oddati kot daljše športne predmete in poznam kar nekaj primerov, ko so se med transportom tudi polomile.

Največkrat na takšno pot vzamem dve palici, in sicer štiridelni devetčevljni, razreda #4 in #8. Tako zadostim dokaj širok del morebitnih scenarijev glede rib, velikosti vodotokov in vetrovnih razmer. Vsakdo pa pač pripravi, kar ima. Priporočljivo je, da dovolj trden

Morda bo prav letošnja zima razlog za odločitev, da bomo že naslednjo vsaj za kak teden prekinili z daljšim potovanjem.

etui s palicami vložimo v torbo na plast oblačil na dnu in jo zgoraj prav tako obložimo z mehkejšimi deli opreme. Podobno naredimo tudi s kolesci in drugimi občutljivimi deli opreme, kot so očala ipd. Včasih se zgodi, da moramo v torbo za pot nazaj spraviti mokre dele opreme, zato imejmo s seboj vedno dovolj PVC-vrečk, s katerimi jih ločimo od preostale opreme.

Kadar potujemo s skupino, si lahko določene dele opreme tudi razdelimo, da prihranimo prostor in je po nepotrebnem ne podvajamo. Manjši vezalni komplet na primer vzame le en član odprave. Osnovni paket za prvo pomoč lahko pripravi prav tako le eden od dveh, če

bomo na primer v parih na čolnih, medtem ko drugi prevzame nekaj drugega. Na tak način si lahko zelo zmanjšamo količino in težo opreme, ki jo vzamemo s seboj. Prav tako lahko razdelimo tudi naloge glede ribolovnega pribora.

Med posebne pripomočke, ki jih pri nas po navadi ne potrebujemo, na daljših potovanjih pa pridejo zelo prav, štejemo naglavno luč, vmesnik za vklop naših električnih naprav, kamero, obliže, mažo za steriliziranje ran, zaščitno kremo proti sončnim opeklinam z visokim faktorjem, oblačila in pokrivala z zaščitnim faktorjem, vrstico za pritrditev pokrivala okoli vratu, posodo za vodo, lepilni trak, sredstvo proti

mrčesu in naglavno mrežico za enak namen.

Ne pozabimo, da navadno v odročnih krajih, za razliko od kratkih potovanj v bližini naše države, lahko računamo predvsem na tisto, kar smo prinesli s seboj. Od ribolovne opreme do prve pomoči. Najpogostejši primer nezgod so sicer zgolj manjše in srednje ureznine, sončne opekline, udarci in podobno. Nič takšnega, česar ne bi bilo mogoče oskrbeti na kraju samem. V vsakem primeru pa je najbolje, da se kakršnimkoli nevarnostim že vnaprej izogibamo, pazimo na zdravje, pazljivo prisluhnemo prav vsem nasvetom in nikoli ne tvegamo po nepotrebnem. Posebno v mraku in večernih urah se ne oddaljujmo od čolna oziroma avtomobila. Mobilni telefon je prav tako zelo koristen, seveda če imamo na tistem mestu signal.

Ponekod se je sezona že začela, drugje pa bomo še nakaj časa počakali. Letošnja zima se le počasi poslavlja in precejšnja količina snega v gorah ne obeta nič dobrega. Morda bo prav letošnja zima razlog za odločitev, da bomo naslednjo vsaj za kak teden prekinili z daljšim potovanjem. Že sedaj ne primanjkuje načrtov za krajše izlete v sezoni po okolici. Ali jih bomo tudi uresničili, pa je naša odločitev. Kdo ve, morda nas prav letos čakajo na poti nepozabna doživetja. Enako kot je treba za zadetek na loteriji najprej kupiti srečko, se moramo na to pot najprej tudi odpraviti.

Tomaž Modic

Bernard Victor Kreh - Lefty (1925–2018)

14. marca se je v 93. letu tiho poslovil Bernard Victor Kreh - Lefty, ena največjih muharskih osebnosti našega časa.

Bil je novinar, urednik, fotograf in eden izmed pionirjev muharjenja na morju. Bil je avtor enaintridesetih uspešnih knjig o muharjenju, tehnikah muharjenja in muharskih metih, ribah in muhah. Izjemna uspešnica je tudi zgoščenka *The Complete Cast*, ki jo je ustvaril sku-

paj s še z enim velikim imenom iz sveta muharjenja, Edom Jaworowskim.

Skupaj s še nekaterimi somišljeniki je sredi 60. let ustvaril novo tehniko muharjenja, ki se je zelo razlikovala od klasične muharske tehnike »od 10. do 14. ure«. V družbi znanih imen, kot so Bob Clouser, Jake Jordan, Gary Loomis, Flip Pallot, Ed Jaworowski, Larry Dahlberg, Nick Curcione, Wanda Taylor ..., je bil tudi član osebja podjetja TFO Rods in je podpisal na nekaj serijah muharic tega podjetja. Med njimi so TiCrX, Bluewater, Signature, Signature II, Proffesional ...

Med drugim je bil avtor številnih muh, med katere sodi slavna potezanka Lefty's Deceiver, ki je bila upodobljena tudi na znamki.

Lefty Kreh je za svoje delo prejel številne nagrade in priznanja. Njegovo ime je zapisano tudi na steni slavnih organizacije IGFA.

Miran Zagradišnik

Mladi ribič Jaka spozna muharjenje

Bela odeja je prekrila prav vsak kotiček narave in zakrila vsa moja najljubša skrivališča. Skozi okno sem opazoval elegantno poplesavanje snežink, ki so bile tako različnih oblik, da nisem uspel prešteti vseh. Ribolov mi je zlezel pod kožo. Na spletu sem pregledal ogromno različnih ribiških doživetij, želel bi preizkusiti prav vse! Med srkanjem kakava sem opazil kratek posnetek, ob katerem mi je zaigralo srce. Gospod na posnetku je pokazal postopek vezanja umetnih muh in nisem mogel verjetni svojim očem. Kako lepo in uglajeno! Navdušen sem, kako lahko ustvariš posnetek muhe. Moram videti še več! A tokrat mami pravi, da sem že dovolj uporabljal računalnik, zato sem moral odsanjati v svoj svet ...

Šola je zame sila prijetna »zadeva«, le ko se mi po mislih podijo palice, muhe, vabe, jezera, reke in svež zrak, sem odsoten. Celo toliko, da mi mora učiteljica dvakrat postaviti vprašanje, da sploh slišim. Želim pa se truditi, da bom lahko čim več prostega časa preživel v naravi. Med malico, ko imava največ časa, sva z Maticem govorila o njegovih žužkih in o posnetkih, ki sem jih gledal prejšnji večer. Oba sva bila navdušena. Ob pudingi sva skovala načrt za april, ko bomo spet šli na ribolov. Dogovorila sva se, da si bova ogledala še več posnetkov, po šoli pa bova skupaj odšla do mestne knjižnice, kjer bova pobrskala po knjigah o ribolovu. Veliko piscev je misli ribolova zililo na papir in knjige so opremljene z odličnimi fotografijami, ki so mi v pomoč. Uspela sva najti knjigo o vezanju muh. Juhej! Podrobno so bile opisane tehnike vezanja, pribor, vrste umetnih muh. Bo to zame še pretežko? Če ne bom poskusil, ne bom vedel.

Konec koncev, vaja dela

mojstra. In jaz želim biti mojster! S kupom knjig sva odhitela v našo kuhinjo. Mami je že prišla iz službe in kuhala meni tako ljubo rižoto. Saj vesta, da nadvse obožujem riž. Na tisoč in en način. Hitro sva napisala domačo nalogo, saj nama mami ni prej dovolila listati po knjigah. Ko sva končala,

**VEŠ, KDAJ SE
PRIČNE SEZONA
MUHARJENJA IN
KATERE RIBE LAHKO
LOVIMO?**

smo pojedli kosilo, pospravili, potem pa sva končno lahko začela polniti možgančke z novim znanjem. Med pospravljanjem je mami opazila, v kakšne knjige sva se zakopala, in se zasmejala: »Po očkovih stopinjah greš.«

Povedala je, da ima spravljeno veliko škaflo v garderobnem prostoru, ki je polna raznih potrebščin za ustvarjanje umetnih muh. Včasih je namreč veliko vezal muhe, prav tako je sodeloval na med-

narodnem tekmovanju in osvojil drugo mesto. Vav! Moj očka je junak. Ko bo prišel domov, ga bom podrobneje zaslišal, da bom izvedel več. Medtem ko sva čakala, sva grizljala gumijaste bonbone in načrtovala naslednji izlet. Vendar sva slutila, da se bova morala še veliko naučiti. Zaslišala sva prihod avtomobila na dovoz in stekla na dvorišče. Komaj sem očku pustil, da se je skobacal iz avta; želel sem izvedeti vse naenkrat. Povedal sem mu, da sem se navdušil nad muharjenjem, da sem gledal posnetke in bral o vezanju muh in da si neskončno želim poskusiti. Prav tako moj prijatelj Matic, ki neskončno obožuje žužke. Najino vpitje, hitenje in besede, ki so želele kar vse naenkrat na plan, so mami in očka, in seveda nekaj sosedov dodobra nasmejale. Med jedjo nama je očka povedal,

Poišči 5 razlik!

kako je vezal muhe, zakaj se je prijavil na tekmovanje, kaj muharjenje sploh je in predlagal načrt, kako se bomo tega lotili. Dve uri sta minili, kot bi mignil in Matic je moral domov. Sklenila sva, da mu bom naslednji dan podrobno poročal, kakšen načrt bova skovala z očkom. Vikend smo namenili učenju in vezanju umetnih muh. Delo, ki terja zbranost, doslednost in natančnost. Ustvarjali smo različne muhe in z vsakim poskusom so bile bolj podobne pravim. Posvetili smo se posnetkom ličink, angleško govoreči jim pravijo nimfe. Le-te naj bi bile za začetek sezone kar prave, saj potonejo, tam pa se ribe prehranjujejo najpogosteje. Čeprav me zanimajo tudi suhe muhe, mi je očka dejal, da bomo z njimi lovili bolj poleti. Ko se bodo ribe dvigovale na gladino. Kako bomo lovili! Komaj sem čakal, da bi sneg skopnel in bomo lahko šli muharit.

Jutro je bilo sveže. Zgodaj je sonček pokukal izza hribov in ptički so že razigrano čivkali. Vesel sem, da je že dovolj toplo, narava se prebuja in z Maticem bova

spet lahko raziskovala naše gozdove in potoke. Toda danes me očka pelje na bližnjo reko muharit. Zbudil sem se zgodaj, mami mi je pripravila vroč kakav in kruh z lešnikovim namazom. Pripravil sem škorenjčke, umetne muhe, ki smo jih vezali, in palico. Tako sem se veselil, da očka ni mogel spiti kave! Avto sva parkirala ob reki, obula škorenjce, očka mi je dal nekaj navodil, da nisem že takoj čofnil vodo, in sva šla. Poiskala sva primerno mesto na bregu, navezala umetno muho, potem sem se preizkusil v muharskem metu. Ni bil popoln, ampak z vajo ga bom izboljšal. Bolj ali manj sem mahal naprej in nazaj; očka je rekel, da je to začetek kolutnega meta. Bilo je super, ker sem dobil občutek za nekaj, kar sem občudoval že ves čas. Všeč mi je bilo, saj je po mojem mnenju bolj razgibano kot krapolov, kar se sicer tudi prileže. Kar nekaj časa sva bila za vodo in malo so me že

bolele roke, ko sem začutil, da je nekaj potegnilo muho, ki sem jo vodil pod gladino. Adrenalin mi je pognalo po žilah, klical sem očka in trdno držal palico, da mi ni padla na tla. Ujel sem postrv! In to kakšno! Počasi sva jo utrujala in pripeljala bližje. Očka jo je zajel s podmetalko, odpela sva trnek z muho in jo nekaj sekund občudovala. Kako je bila lepa! In kakšne lepe pike je imela! Prava lepota! Očka ima že ribiški izpit, zato mu verjamem na besedo. Rekel je, da sem ujel potočno postrv. Imela je velike rdeče pike in trebušček maslene barve. Ko sem jo opazoval povsem od blizu, je odpirala in zapirala škržna poklopca. Hitro sem jo izpustil. Po tem sem bil utrujen, zato sva sklenila, da je za prvič dovolj. Ponosen sem nase. Ker se rad učim, všeč so mi vse tehnike ribolova, in še, ker sem v ribolovu našel poseben čar, ki ga ni mogoče opisati, če nisi ribič in še nisi ujel prve ribe.

**Besedilo: Nuša Božičnik,
fotografije: spletni viri**

Pita iz prekajenih postrvi in s papriko nadevani zvitki iz postrvi

V aprilu se začenja glavna sezona ribolova na postrvi. Postrv je ena naših sladkovodnih rib, ki je zelo pogosto tudi na naših krožnikih. Iz nje lahko pripravimo zelo okusne jedi.

V nadaljevanju Gojko predstavlja dve jedi iz postrvi – pito iz prekajenih postrvi in zvitke iz postrvi, nadevane s papriko. Morda sta na prvi pogled videti nekoliko zahtevnejši za pripravo, vendar temu ni povsem tako. Obe jedi smo poskusili in sta zelo okusni. Predlagamo, da se tudi vi lotite njihove priprave.

Pita iz prekajenih postrvi

Za pripravo pite iz prekajenih postrvi za deset oseb potrebujemo:

- 1,5 kg prekajenih postrvi
- (glede na sezono lahko uporabimo tudi druge vrste prekajenih rib)
- 80 dag vlečenega testa
- 15 jajc
- ½ kg čebule
- eno glavico česna
- 2 limoni
- 25 dag mletih mandljev
- ½ l kisle smetane
- 2,5 dl jogurta
- 5 dag masla
- ½ litra ribje osnove
- 2 dl belega suhega vina
- ½ dl konjaka ali vinjaka
- 1 dl oljčnega olja
- en šopek peteršilja
- en šopek drobnjaka
- žafraniko (po okusu)
- ščepec svežega timijana
- sol
- poper

Okroglo posodo premažemo z maslom in vanjo položimo list vlečenega testa tako, da visi čez robove posode. S čopičem ga na tanko premažemo z maslom in ga prekrijemo z drugim listom vlečenega testa. Nanj položimo polovico nadeva iz ribe. Prek nadeva položimo nov list testa, ga zopet na tanko premažemo z maslom in nanj naložimo jajčni nadev. To ponovimo še enkrat, da dobimo skupaj štiri plasti. Na koncu vse skupaj prekrijemo z delom testa, ki smo ga pustili viseti čez rob posode. Pito večkrat prebodemo z ozkim nožem, da med pečenjem lahko diha. Prelijemo z maso, ki jo naredimo iz dveh stopenih jajc in smetane. Pečico predhodno segrejemo in pito pečemo 45 minut pri temperaturi 180 °C. Ko je pita pečena, jo obrnemo na lesen ali kakšen drug pladenj.

Ribji nadev pripravimo tako, da prekajeni ribi odstranimo kožo in kosti ter jih zdrobimo v srednje velike kosce. Nasekljamo čebulo in jo zdušimo. Nato dodamo nasekljan česen, zdrobljene kosce rib in nasekljan peteršilj ter nadaljujemo z dušenjem. Dodamo 1 do 2 dl ribje osnove in 1 dl belega suhega vina. Dušimo toliko časa, da povprečje del tekočine.

Pita iz prekajenih postrvi

V drugo posodo damo preostalo ribjo osnovo, 1 dl belega suhega vina, malo konjaka ali vinjaka, timijan, žafraniko ter posolimo in popopravimo. Pustimo, da zavre.

V posebno posodo ubijemo preostala jajca in dodamo limonin sok dveh limon. Vse dobro zmešamo in počasi vlivamo v ribjo osnovo, ki vre. Enakomerno mešamo, da nastane gosta krema – jajčni nadev.

Ob jedi priporočamo belo suho vino.

Zvitki iz postrvi, nadevani s papriko

Zvitki iz postrvi, nadevani s papriko

Za pripravo jedi za štiri osebe potrebujemo:

- 1 kg postrvjih filejev
- 1 rdečo papriko
- eno zeleno papriko
- eno rumeno papriko
- 4 dag čebule
- 2 dag česna
- 3 dag kaper
- 5 dag zelenih oliv
- 5 dag črnih oliv
- 2 dag slanih filejev inčunov
- 1 dl belega suhega vina
- 10 dag masla
- 2 dl ribje osnove
- eno limono
- 25 dag paradižnika – pelatov iz konzerve
- 2 dag peteršilja
- lovorov list
- 2 dag drobtin
- sol
- poper

Fileje postrvi nasolimo, rahlo potolčemo z dlanjo, popopravimo in pokapamo z limoninim sokom. Paprike očistimo in narežemo na drobne kocke. V ponev damo maslo, na drobno narezano čebulo ter dušimo. Dodamo papriko, nasekljan česen, nasekljane fileje inčunov, nasekljane kape in nasekljane zelene olive. Nadaljujemo z dušenjem. Potem dodamo še nasekljan peteršilj in špinačo. Ko je nadev zdušen, ga odstavimo na stran.

Ribje fileje premažemo z nadevom in zavijemo. Začnemo pri repu fileja in ga zavijemo v PVC-folijo za gospodinjstvo. Damo kuhat v ribjo osnovo, ki ji dodamo vino in lovorov list. Ribje rolae kuhamo 5 do 6 minut. Potem odmaknemo z ognja in fileje pustimo še 15 minut v ribji osnovi.

Med tem pripravimo omako. V ponev, kjer je ostal del nadeva, dodamo narezane črne olive, belo vino ter vse skupaj dušimo. Dodamo pelate, posolimo, popopravimo ter zgostimo z drobtinami in vse kuhamo še 5 do 6 minut.

Ribje zvitke odvijemo iz folije in jih narežemo na rezine.

Postržemo tako, da na krožnik damo omako, nanjo pa ribje zvitke. Ob jedi priporočamo belo suho vino.

Borut Jerše

A man in outdoor gear is fly fishing in a river. A vibrant rainbow is visible in the sky above the water. The river is surrounded by grassy banks and trees in the distance.[illegible]

	4	3		2			9	
			3			2	8	
5					4		6	
8			4			5	2	
3					9			
		4	2					8
			1			4		
	9	1	6					7
			8	7	3		1	

TOVBA
REGRA
STRTE
TAINAN
ATLACE
NS GOJ
MIRKREK
STARITRG
CABERET
NEDATA
KECAT
OSE KUB
SRD JUDITA
MENETEKEL NACE
OQIVIDECE GNJAT
SAKALTA VI

Potočna postrv (foto anja)